

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03 69/04, 68/06 in 47/13) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) vlagamo

PREDLOG ZAKONA ZA VZPOSTAVITEV JAVNOSTI, PREGLEDNOSTI IN ODGOVORNOSTI V PRAVOSODJU

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje zakona

Stanje v slovenskem pravosodju je tako na podlagi domačih kot tujih kazalcev izredno zaskrbljujoče. Izjemno visok delež pravosodnih funkcionarjev na prebivalca ne odraža kakovosti, učinkovitosti in hitrosti dela pravosodnih institucij. Še posebej je zaskrbljujoče kršenje človekovih pravic v pravosodnih postopkih. Slabo delovanje pravosodnih institucij ogroža pravno in socialno varnost državljanek in državljanov ter zavira razvoj družbe in države na vseh področjih, še posebej gospodarstva.

Iz lanskih ugotovitev Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da je to sodišče do konca leta 2014 prejelo več kot 8400 tožb iz Slovenije. Razsodilo je v 323 primerih in v 304 primerih ugotovilo vsaj eno kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Glede na število prebivalcev je Slovenija prva po številu ugotovljenih kršitev človekovih pravic med 47 državami članicami Sveta Evrope.

Predlagatelji smo prepričani, da je v pravosodju potrebno vzpostaviti učinkovit sistem javnosti, preglednosti in odgovornosti, ki bo omogočil višjo kakovost dela, večjo pravno varnost ter spoštovanje človekovih pravic v pravosodnih postopkih.

Ker gre za paket ukrepov v pravosodju, ki se nanašajo na vzpostavitev preglednosti in odgovornosti v pravosodju in se nanašajo na več zakonov, predlagamo, da se jih sprejme v enem zakonu, ki bo spremenil določila naslednjih zakonov.

1. ZAKON O SODIŠČIH IN ZAKON O SODNIŠKI SLUŽBI

Zakon o sodiščih (v nadaljevanju: ZS) in Zakon o sodniški službi (v nadaljevanju: ZSS) sta od svoje uveljavitve aprila 1994 do danes doživela večkratne spremembe in dopolnitve. Nesporno je, da so na področju sodstva potrebne spremembe za vzpostavitev javnosti, preglednosti in odgovornosti. Predlagane spremembe bodo na zakonodajni ravni to zagotovile.

2. ZAKON O DRŽAVNEM TOŽILSTVU

Sistem javnosti, preglednosti in odgovornosti je potrebno vzpostaviti tudi na področju državnih tožilstev, saj je od začetka konkretnih pravosodnih postopkov v veliki meri odvisen končni rezultat, kakor tudi spoštovanje temeljnih človekovih pravic v postopkih.

3. ZAKON O ODVETNIŠTVU

V praksi se pojavlja vedno več primerov prehodov sodnikov ali državnih tožilcev med odvetnike, kar upravičeno zbuja dvom o poštenosti in nepristranskosti sojenja v primerih, ko v sodnih postopkih kot odvetniki stranke zastopajo dovčerajšnji sodniki in tožilci. Ob tem ne gre prezreti ugotovitve Odbora Državnega zbora za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje, ki je v okviru sklepov 55. nujne seje z dne 9.7.2008 Vladi Republike Slovenije predlagal, da pripravi takšno spremembo zakonodaje, ki bo onemogočala neposredno prehajanje sodnikov in tožilcev med odvetnike (konkurenčna klavzula), kot je to urejeno na nekaterih drugih področjih. Zakon ne onemogoča neposrednega prehoda sodnikov in državnih tožilcev med odvetnike, ker lahko to privede do nasprotovanja načelu zaupane dolžnosti, saj je tak prehod običajno nezdržljiv tako z javnim zaupanjem v njihovo neodvisnost in nepristranskost za čas izvrševanje njihove funkcije kot tudi z javnim zaupanjem neodvisnega in nepristranskega delovanja teh institucij, ko se vloge v kratkem času zamenjajo.

4. ZAKON O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 uradno prečiščeno besedilo: v nadaljevanju ZIntPK) je začel veljati 5. junija 2010. ZIntPK ureja nadzor nad premoženjskim stanjem zavezancev. Nadzor nad premoženjskim stanjem funkcionarjev je eden osnovnih pogojev preglednosti in zaupanja v javne funkcije, zato pomeni neločljiv del integritete javnega sektorja.

Sprejem dopolnitve tega zakona, za sodnike in državne tožilce, je neizogiben zaradi odgovorne politike in preglednosti delovanja funkcionark in funkcionarjev ter odgovornosti do državljanek in državljanov na področju zaupanja v pravosodje.

Vsi navedeni primarni razlogi opravičujejo sprejem predloga tega zakona.

2. Cilji, načela in poglobitve rešitve zakona

2.1 Cilji in načela

Cilji in načela predloga zakona so vzpostavitev javnosti, preglednosti in odgovornosti v pravosodju, od katerih je v veliki meri odvisno spoštovanje načel pravne varnosti, pravne države, pravice do sojenja v razumnem roku, pravice do enakega varstva, pravice do učinkovitega sodnega varstva, pravice do poštenega sojenja. V predlogu zakona so upoštevana načela pravne varnosti ter načelo spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

2.2 Poglavitne rešitve

1. Zakon o sodiščih

Poglavitne zakonske rešitve, ki sledijo načelom pravne varnosti, pravne države, pravice do sojenja v razumnem roku, pravice do enakega varstva, pravice do učinkovitega sodnega varstva in pravice do poštenega sojenja, se nanašajo na naslednja področja, katera so:

- Javnost sodniškega dela;
- Preglednost sodniškega dela;
- Odgovornost sodnikov.

Na področju sodstva je potrebno dosledno zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih. Predlaga se opredelitev strukture sodbe, s poimensko navedbo sestave senata sodišča, glasovanjem in morebitnim ločenim mnenjem. S predlagano dopolnitvijo zakona se sledi zagotavljanju pravne varnosti, enakosti pred zakonom, enakemu varstvu pravic, pravici do sodnega varstva in pravici do poštenega sojenja. S tem bo dosežena večja javnost sodniškega dela, kar bo dvignilo tudi zaupanje javnosti v sodstvo. S tem se sledi zagotoviti enotne sodne prakse, kot pri Ustavnem sodišču Republike Slovenije. Eden ključnih problemov sodstva in generatorjev zaostankov ter nekvalitetnih odločitev je nedvomno neenotna sodna praksa. Dejstvo je, da sedaj sodišča v enakih zadevah odločajo diametralno različno. To je v nasprotju z načeli pravne države, pravno varnostjo in pravično državo.

Predlagamo dopolnitev pristojnosti Sodnega sveta, in sicer s tem, da spremlja, ugotavlja in analizira kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih, o čemer sprejme polletno poročilo o zlorabah v sodstvu, s katerim najkasneje do 30. junija tekočega leta in 31. decembra seznaní Državni zbor. To poročilo mora Sodnemu svetu služiti kot podlaga za izvajanje njegovih kadrovske pristojnosti.

Predlagamo, da se zaradi zagotavljanja javnosti in preglednosti dela Sodnega sveta njegove odločitve z obrazložitvijo po izkazani vročitvi objavijo na spletni strani Sodnega sveta brez anonimizacije. Zaradi varstva osebnih podatkov se prekrijejo rojstni podatki in naslov prebivališča.

Predlagamo spremembo sestave Komisije za etiko in integriteto in sicer tako, da bi komisijo poleg sodnikov sestavljali tudi člani zainteresirane javnost, ki bi jih na podlagi javnega razpisa imenoval pravosodni minister. To je nujno potrebno, saj se je izkazalo, da je pravosodje preveč zaprto, ki se samo notranje ni sposobno reformirati.

Predlagamo dopolnitev vsebine Sodnega reda, in sicer s tem, da se vzpostavi podlaga za nadomestitev klasičnega zapisnika o glavni obravnavi z digitalnim. Predvideno je, da bi se glavna obravnava snemala z ustreznimi tehničnim sredstvi za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje. Omenjeno dopolnitev predlagamo v krovnem Zakonu o sodiščih, da bo ureditev veljala za vse postopke pred sodišči, razen v primerih, kjer zakon določno prepoveduje javnost (npr. pri mladoletnikih). V predlogu novele Zakona o kazenskem postopku, ki jo je vlada določila v začetku januarja 2013, je bilo predlagano tudi ukinitvev klasičnega zapisnika, njegova nadomestitev z digitalnim in možnost snemanja glavne obravnave z ustreznimi tehničnim sredstvi za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje.

S predlogom, ki bi bile podrobneje opredeljene v Sodnem redu, bi se predlagale tri različne možnosti glede slikovnega in zvočnega snemanja glavnih obravnav in prenosa slednjih, in sicer:

- neposredni prenos informacij s pisnimi sporočili z uporabo telekomunikacijskih sredstev, kjer je mišljeno twitanje ali pa sms sporočila
- slikovno in zvočno snemanje brez neposrednega prenosa;
- slikovno in zvočno snemanje z neposrednim prenosom.

S predlaganimi dopolnitvami se sledi možnosti nadzora javnosti nad delom sodišč.

Strankam bo omogočeno predvajanje in pridobitev kopije posnetka iz informacijskega sistema sodišča, po plačilu stroškov pa sem jim bo lahko izdal zapis na zgoščenci. Posnetki glavnih obravnav se bodo v celoti ali deloma prepisali na utemeljeno zahtevo strank ali če bo predsednik senata sam tako odredil.

Prav tako se predlaga dopustnost fotografiranja sodnikov oziroma senatov pred, med in po glavni obravnavi (tudi ob oklicu začetka naroka ter ob razglasitvi sodbe).

2. Zakon o sodniški službi

Poglavitne zakonske rešitve, ki sledijo načelom opredelitve natančnejšega pogoja za izvolitev v sodniško funkcijo – osebnostna primernost kandidata, dopolnitev meril za izbiro in ocenjevanje sodnikov, jasne določitve civilne odgovornosti sodnika in se nanašajo na naslednja področja:

- dosledno zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih. Sodno funkcijo lahko opravljajo le posamezniki, ki so poleg tega, da izpolnjujejo ostale z zakonom določene

formalne pogoje, za opravljanje sodniške funkcije tudi osebnostno primerni. Zato predlagamo dopolnitev osebnostne primernosti in sicer s podrobnejšo navedbo varovanja tudi videza nepristranskosti. Prav tako se v okvir osebnostne primernosti dodaja tudi, da niso bile ugotovljene zlorabe pri opravljanju sodniške funkcije oziroma druge funkcije pri opravljanju dosedanjega dela ter kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

- Dopolnitev pristojnosti Sodnega sveta v okviru izbirnega postopka in sicer z dopolnitvijo, ki se navezuje na ugotavljanje dejstev pri kandidatih, in sicer: ali so bili odgovorni pri opravljanju dosedanjega dela, ali so bili pri opravljanju dosedanjega dela nepristranski, ali pri opravljanju dosedanjega dela niso zlorabljali položaja, ali niso kršili človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri opravljanju funkcije na področju pravosodja.

- Sodnik mora pri opravljanju svoje sodniške funkcije zagotavljati tudi to, da daje videz nepristranskosti.

- Civilna odgovornost sodnika: predlaga se jasna določitev, da Republika Slovenija odgovarja za škodo, ki jo je pri opravljanju sodniške službe povzročil sodnik tretji osebi s svojim protipravnim ravnanjem. Gre namreč za posebno odgovornost za drugega, ki izključuje neposredno odgovornost tistega, ki je povzročil škodo (v predmetnem primeru gre za sodnika) in posebne, specialne, določbe glede na splošno ureditev v obligacijskem pravu. Če bi oškodovana stranka želela neposredno tožiti sodnika za škodo, ki je bila povzročena, na podlagi splošnih določil odškodninskega oziroma obligacijskega prava, bi bilo potrebno takšno tožbo zavreči, ker sodnik ne bi imel pasivne legitimacije. To rešitev predlagamo zaradi zaščite oškodovanca, saj mu v primeru utemeljenosti zahtevka zagotavlja povračilo škode. Z drugim odstavkom novega 37.a člena se opredeljuje obveznost regresnega zahtevka države proti sodniku, če sodnik pri opravljanju svoje funkcije tretji osebi povzroči škodo namenoma ali iz hude malomarnosti, s samovoljnim ravnanjem in zlorabo prava oziroma s kršitvijo človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

- Predlagamo dolžnost sodnika, da se v primeru, ko so ugotovljene kršitve človekove pravice in temeljne svoboščine opraviči.

- Obenem predlagamo, da se mora sodnik v primeru, ko se ugotovi, da je pri opravljanju svoje funkcije kršil človekove pravice in temeljne svoboščine udeležiti izobraževanja s tega področja. V kolikor se ugotovi, da takšen sodnik po opravljenem izobraževanju ponovno krši človekove pravice in temeljne svoboščine, mora Sodni svet predlagati Državnemu zboru njegovo razrešitev.

- Dopolnjuje se določbo 14. točke 81. člena, ki opredeljuje dejanja, ki pomenijo kršitev sodniške dolžnosti oziroma neredno opravljanje sodniške službe, in sicer, da se kot tako šteje vedenje in ravnanje sodnika, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ter nepristranskostjo sojenja ter videzom nepristranskosti sojenja ali s katerim se krši ugled sodniškega poklica.

3. Zakon o državnem tožilstvu

Poglavitne zakonske rešitve, ki sledijo načelu zagotavljanja zakonitosti ravnanja državnih tožilcev. Predlagamo dosledno zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v postopkih.

Predlagamo vzpostavitev civilne odgovornosti državnega tožilca: predlaga se jasna določitev, da Republika Slovenija odgovarja za škodo, ki jo je pri opravljanju državnotožilske službe povzročil državni tožilec tretji osebi s svojim protipravnim ravnanjem. Gre namreč za posebno odgovornost za drugega, ki izključuje neposredno odgovornost tistega, ki je povzročil škodo (v predmetnem primeru gre za državnega tožilca) in posebne, specialne, določbe glede na splošno ureditev v obligacijskem pravu. Če bi oškodovana stranka želela neposredno tožiti državnega tožilca za škodo, ki je bila povzročena, na podlagi splošnih določil odškodninskega oziroma obligacijskega prava, bi bilo potrebno takšno tožbo zavreči, ker državni tožilec ne bi imel pasivne legitimacije. To rešitev predlagamo zaradi zaščite oškodovanca, saj mu v primeru utemeljenosti zahtevka zagotavlja povračilo škode. Z drugim odstavkom novega 37.a člena se opredeljuje obveznost regresnega zahtevka države proti državnemu tožilcu, če državni tožilec pri opravljanju svoje funkcije tretji osebi povzroči škodo namenoma ali iz hude malomarnosti, s samovoljnim ravnanjem in zlorabo prava oziroma s kršitvijo človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

4. Zakon o odvetništvu

Najpomembnejši cilji in načela, katerim sledijo predlagane spremembe in dopolnitve Zakona o odvetništvu so onemogočiti neposredno prehajanje sodnikov in tožilcev med odvetnike in s tem odpraviti nevarnost za učinkovito uresničevanje posameznikove pravice do poštenega sojenja (23. člen Ustave RS).

Namen predlagane omejitvene določbe je zagotoviti pravico do poštenega sojenja. Pri tem seveda ne gre le za to, da sojenje dejansko je pošteno, temveč tudi za to, da mora imeti vsakdo, ki se znajde v sodnem postopku tudi občutek, da je sojenje res pošteno. Naloga zakonodajalca torej je, da z zakonsko ureditvijo ne le zagotovi pošteno sojenje, temveč da z njo tudi izključi vse elemente, ki bi zbudili dvom o poštenosti (nepriustranskosti) sojenja.

Predlagatelji menimo, da je razlog za sprejem predlaganega ukrepa dejstvo, da brez določene omejitve dostopa do opravljanja odvetniškega poklica za nekdanje sodnike in tožilce nevarnosti za učinkovito uresničevanje posameznikove pravice do poštenega sojenja (23. člen Ustave RS) ni mogoče odpraviti.

Takšno stališče je Ustavno sodišče nazadnje poudarilo v odločbi št. Up-679/06 in U-I-20/07 z dne 25. 05. 2006 (Uradni list RS, št. 101/07). V 42. točki obrazložitve te odločbe, v kateri se je sklicevalo na stališče Evropskega sodišča za človekove pravice, je poudarilo: "*Po stališču ESČP sta za obstoj*

nepristranskosti sojenja odločilna tako subjektivni kriterij, pri katerem gre za ugotavljanje osebnega prepričanja sodnika, ki odloča v konkretnem primeru, kot tudi objektivni kriterij, kjer gre za presojo, ali je sodnik v postopku zagotavljal uresničevanje procesnih jamstev tako, da je izključen vsak upravičen dvom v njegovo nepristranskost. Pri uresničevanju pravice do nepristranskega sojenja... se mora ta odražati tudi navzven. Gre za t. i. videz nepristranskosti sojenja. Pomembno je torej, da sodišče pri postopanju v konkretni zadevi ustvarja oziroma ohrani videz nepristranskosti. V nasprotnem primeru je lahko ogroženo tako zaupanje javnosti v nepristranskost sodišč nasploh kot tudi zaupanje strank v nepristranskost sojenja v konkretni zadevi. Navedena stališča je ESČP ponovilo tudi v sodbi Švarc in Kavnik proti Sloveniji z dne 8. 2. 2007."

Namreč v primerih, ko kot odvetnik pred sodiščem nastopa nekdanji sodnik (ali tožilec) tega ali drugega sodišča, se s stališča sodnika (-ov), ki sodijo lahko zastavi vprašanje videza nepristranskosti, če je odvetnik nekdanji stanovski kolega.

5. Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije

Veljavna zakonska ureditev na področju dolžnosti sporočanja podatkov ter javnosti podatkov o premoženjskem stanju funkcionarjev za opravljanje nalog po ZIntPK, to pristojnost podeljuje Komisiji za preprečevanje korupcije. Zavezanci po ZIntPK morajo Komisiji za preprečevanje korupcije posredovati podrobne podatke o svojem premoženjskem stanju skladno s 46. členom ZIntPK. Med zavezanci so po ZIntPK tudi sodniki in državni tožilci. Ti podatki so zbrani pri Komisiji za preprečevanje korupcije. Z njimi javnost ni seznanjena. Ker gre pri sodnikih in državnih tožilih za funkcionarje, ki sodijo in so umeščeni v področje pravosodja oziroma sodno vejo oblasti in v okviru opravljanja funkcije v okviru svojih pristojnosti pomembno vplivajo na življenje posameznikov, je po našem mnenju utemeljen predlog, da so ti podatki v javnem interesu. Gre tudi za vprašanje vzpostavitve zaupanja in odgovornosti, za zagotavljanje transparentnosti delovanja javnih funkcionarjev in preventivno delovanje na področju koruptivnih ravnanj in klientelizma. Zato predlagamo rešitev, da se ti podatki s strani Komisije za preprečevanje korupcije posredujejo Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije in Vrhovnemu državnemu tožilstvu. Te podatke se potem objavi na njihovih spletnih straneh.

3. Ocena finančnih posledic za državni proračun in druga javno finančna sredstva

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun.

Predlog zakona ne bo imel posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet

Za izvajanje zakona dodatnih sredstev v državnem proračunu ni potrebno zagotoviti.

5. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost ureditve pravu EU

Predlagana ureditev ni povezana s pravom Evropske unije, saj pravni akti Evropske unije vprašanj, ki so predmet urejanja tega zakona, ne urejajo.

PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

Ocenjevanje in odgovornost sodnikov

Ocenjevanje sodnikov in tožilcev v **Avstriji** je v pristojnosti personalnih svetov, ki se morajo oblikovati pri vseh sodiščih. V njih sodelujeta predsednik in podpredsednik sodišča ter od tri do pet voljenih sodnikov. Ocenjevanje sodnikovega dela se opravi v prvi četrtini koledarskega leta za preteklo leto. Sodniki nižjih rangov se prvokrat ocenjujejo v drugem koledarskem letu, ki sledi njihovem imenovanju. Za ocenjevanje sodnikovega dela je praviloma pristojen personalni senat sodišča, na katerem dela, za sodnike okrajnih sodišč pa so pristojni personalni senati deželnih sodišč. Predsednike in podpredsednike sodišč ocenjujejo senati nadrejenih sodišč. Zakon določa kriterije ocenjevanja in določa pet ocen. Nezadovoljni sodnik se v dveh tednih po vročitvi ocene lahko pritoži personalnemu senatu nadrejenega sodišča. Za ocenjevanje dela državnih tožilcev smiselno veljajo določbe zakona, ki veljajo za sodnike, ocenjujejo pa jih komisije, ustanovljene pri tožilstvih oz. pri pravosodnem ministrstvu.

Sodnik odgovarja za disciplinsko kršitev, če prekrši poklicno ali uradno dolžnost. Disciplinske sankcije izreka le disciplinsko sodišče na podlagi predhodne ustne obravnave, po kateri izda sodbo. Senat je sestavljen iz treh sodnikov, predhodne poizvedbe in preiskavo pa opravi preiskovalni komisar. Disciplinski senati se imenujejo za dobo 5 let, o njihovem imenovanju je treba obvestiti zvezno pravosodno ministrstvo in vrhovno sodišče. Interes predlagatelja postopka v postopku zastopa disciplinski tožilec, to je pri višjih deželnih sodiščih višji državni tožilec, pri Vrhovnem sodišču pa je to vrhovni državni tožilec. Glede disciplinske odgovornosti državnih tožilcev se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki veljajo za sodnike.

Civilno odgovornost sodnikov in tožilcev ureja Zakon o uradni odgovornosti, o njej pa odločajo deželna sodišča. Stranke, ki utrpijo škodo zaradi protipravnega in krivdnega ravnanja sodnika lahko vlagajo tožbe samo zoper zvezno državo, ki lahko v določenih primerih zahteva od kršitelja povračilo izplačane odškodnine. Pomembno je, da oškodovanec nikoli ne more zahtevati plačila odškodnine neposredno od sodnika (tožilca).

V **Italiji** ima Vrhovni pravosodni svet (CSM) različne pristojnosti na področju pravosodja, med drugim tudi za napredovanje sodnikov in tožilcev ter za vodenje disciplinskih postopkov. Ocenjevanje strokovnosti sodnikov in tožilcev, ki je pogoj za karierno napredovanje, se za vse sodnike in tožilce opravi vsaka štiri leta. Pri ocenjevanju se preverjajo naslednje štiri lastnosti: poklicna sposobnost, produktivnost, marljivost in zavzetost. Za ocenjevanje navedenih štirih lastnosti obstajajo še posebni kriteriji. Ocenjevanje strokovnosti sodnika oz. tožilca opravi CSM na podlagi mnenja, ki ga poda pravosodni svet pristojnega višjega sodišča, in pridobljene dokumentacije. V primerih, ko ocena ni pozitivna ali je celo negativna, zakon predpisuje določene posledice, in sicer tako poklicne kot tudi finančne. Po končanem ocenjevanju CSM izda obrazloženo mnenje in ga pošlje pravosodnemu ministrstvu, ki izda ustrezen akt.

Za vodenje disciplinskega postopka se ustrezno uporabljajo pravila kazenskega postopka. V disciplinskem postopku odloča disciplinski oddelek CSM. Začne se na zahtevo pravosodnega ministra ali generalnega državnega tožilca pri Kasacijskem sodišču. Minister za pravosodje lahko v disciplinskem postopku zoper sodnika/tožilca sodeluje npr. z zahtevo po razširitvi zahteve za uvedbo postopka, ki jo je sicer vložil generalni državni tožilec, z razširitvijo oz. spremembo obtožnega akta, ki ga je zoper sodnika/tožilca v disciplinskem postopku podal sam ali generalni državni tožilec, itd.

Civilna odgovornost sodnikov in tožilcev nastane kot posledica napak ali kršitev med opravljanjem funkcije. Zakon iz leta 1988 opredeljuje načelo pravice do povračila za vsako nepravilno škodo, ki je posledica ravnanja, odločitve ali ukrepa s strani sodnika oz. tožilca, pri čemer je šlo za naklep ali hudo malomarnost pri opravljanju funkcije, lahko pa tudi za odrek sodnega varstva. Odgovornost povrnitve škode je na strani države in če je odgovornost države izkazana, lahko ta kasneje od sodnika oz. tožilca zahteva povračilo.

Po Kazenskem zakoniku sodniki in tožilci odgovarjajo zlasti v primeru naslednjih kaznivih dejanj: zloraba službe, korupcija, povezana z dolžnostmi v pravosodju, ipd. V posebnem zakonu so določena tudi pravila v zvezi s tem, katero sodišče lahko obravnava zadeve, v katerih se sodnik oziroma tožilec nahaja v kazenskem postopku.

V **Nemčiji** je službeni nadzor sodnikov urejen v Zakonu o sodnikih, podrobneje pa še z deželnimi predpisi o sodiščih in s podrejenimi izvedbenimi akti. Ureditev se po deželah lahko razlikuje. V Brandenburgu se sodnike in tožilce, imenovane za stalno, redno ocenjuje na vsakih 5 let. Za ocenjevanje je pristojen neposredno nadrejeni. Na Bavarskem se redno ocenjevanje opravi na 4 leta.

O disciplinski odgovornosti tožilcev in sodnikov odločajo neposredni vodja, lahko pa tudi ministrstvo za pravosodje. Vsi navedeni lahko izrečejo le najmilejši ukrep - ukor. Strožji ukrepi (globa, znižanje prejemkov, razporeditev na nižje delovno mesto in odstranitev iz službenega razmerja) pa so v pristojnosti deželnih službenih sodišč, pred katerimi se postopek začne na podlagi disciplinske tožbe, ki je na primer na Saškem v izključni pristojnosti pravosodnega ministrstva.

Za škodo, ki jo tretjim povzročijo sodniki in tožilci, načeloma odgovarja država oziroma zvezna dežela. V primeru naklepa ali hude malomarnosti se lahko zoper sodnika ali tožilca uveljavlja regresni zahtevak. Natančneje je to urejeno v Civilnem zakoniku (*Bürgerliches Gesetzbuch*)

Vodenje zapisnika in avdio ter video snemanje glavnih obravnav

V **Italiji se** zapisniki postopkovnih dejanj vodijo po Zakoniku o kazenskem postopku (predvsem 134.-139. člen ter drugi odstavek 483. člena) v celoviti ali skrajšani obliki in to stenografsko ali z uporabo tehničnih sredstev. Zapisnik sestavlja sodniški pomočnik. Če se izvaja skrajšani zapisnik, se ga sestavlja s pomočjo zvočnega snemanja. Če se prej navedeni načini sestavljanja zapisnika smatrajo za neustrezne, se izvaja zvočno-slikovno snemanje. Zvočno ali zvočno-slikovno snemanje se lahko izvaja le pod nadzorom sodniškega pomočnika, če pa je zaradi tehničnih razlogov potrebno, da se to snemanje izvaja s pomočjo organov državne uprave izven sodišča, pa se izvaja pod nadzorom sodniškega pomočnika. Zapisi iz zvočnega ali zvočno-slikovnega snemanja se prepíšejo najkasneje v treh dneh od njihovega nastanka (drugi odstavek 483. člena v zvezi s 528. členom).

V **Republiki Hrvaški** lahko predsednik senata po posvetu s strankami odredi snemanje dela glavne obravnave. V tem primeru zapisnik praviloma sestavljata tako prepis avdio oziroma avdio-video posnetka obravnave kot tudi sam pisni zapisnik o poteku glavne obravnave. Avdio in video posnetek se prepíšeta v roku treh delovnih dni, prepis pa pregleda in potrdi predsednik senata. Sodišče mora predhodno obvestiti udeležence, da snema glavno obravnavo in da se posnetek lahko uporabi kot dokaz v postopku. Stranke in odvetnik lahko tonsko snemajo glavno obravnavo, s katere ni izključena javnost, če s tem ne motijo poteka glavne obravnave in če o tem predhodno obvestijo predsednika sodišča. Osebni podatki o obdolžencu, oškodovancu in pričah, ki jih tako

posnamejo, predstavljajo tajnost in se lahko uporabljajo le za potrebe kazenskega postopka.

V **Nemčiji** se zaslišanje priče lahko avdio ali video posname, mora pa se posneti, če gre za osebe, mlajše od šestnajst let, ki so utrpeli poškodbo kot posledico kaznivega dejanja ali če obstajajo razlogi, da oseb ne bi bilo mogoče zaslišati med glavno obravnavo. Posnetki se lahko uporabijo le za namene kazenskega pregona in le kolikor je to potrebno za ugotavljanje materialne resnice. Kopije posnetkov lahko dobijo osebe, ki sicer lahko pregledujejo spise. Če se priča s tem ne strinja, se namesto tega prej omenjenim osebam izda pisni prepis posnetka. Druge osebe lahko dobijo posnetke ali kopije le s soglasjem posnetih oseb.

Posnetke je prepovedano kopirati in posredovati naprej. Takoj, ko ni več nadaljnega legitimnega interesa za njihovo uporabo, jih je potrebno vrniti državnemu tožilstvu.

V določenih primerih se lahko ti posnetki predvajajo na glavni obravnavi (npr. če oseba ne more priti zaradi bolezni, če živi daleč stran, da se osveži spomin priče, ali da se dokaže priznanje oziroma odpravijo nasprotja v izjavah).

Pri preiskovalnih dejanjih se lahko »provizorično« vnaprej tonsko posname vsebina zapisnika, ki pa ga je potrebno brez odlašanja prenesti v pisno obliko. Po zaključku preiskovalnega dejanja se posnetek lahko ponovno predvaja, za primer, če bi imeli udeleženci kakšne pripombe. Takšnemu predvajanju se udeleženci postopka lahko tudi odpovedo. Posnetki se hranijo v spisu ali skupaj s spisom in se lahko izbrišejo po pravnomočnem zaključku postopka.

Na sami glavni obravnavi predsednik senata lahko odredi, da se posamezna zaslišanja posnamejo na trak, in sicer eno za drugim. Trak se hrani skupaj s spisom. Za snemanje zaslišanja se smiselno uporabljajo zgoraj navedena pravila.

Ureditev fotografiranja sodnikov

Po **avstrijski** zvezni ustavi so civilne in kazenske obravnave javne. Zakon o kazenskem postopku prepoveduje televizijsko, radijsko snemanje ali prenašanje sodnih obravnav, kakor tudi fotografiranje na obravnavah, enako določa tudi Zakon o medijih.

Objavljanje fotografij sodnikov v Avstriji je dovoljeno, treba pa je poudariti, da so tovrstne objave dovoljene zgolj s predhodnim soglasjem vpletenih.

Po **italijanskem** zakoniku o kazenskem postopku so sodne obravnave javne. V zakonodajnem dekretu za izvrševanje tega zakonika je določeno, da lahko sodnik v primeru soglasja strank, z namenom

zagotovitve pravice do obveščanja, s sklepom dovoli delno ali v celoti fotografiranje, tonsko ali slikovno snemanje ali zvočno oz. slikovno prenašanje obravnave, če to ne škoduje nemotenemu poteku obravnave in sprejemanju odločitev. Dovoljenje se lahko da tudi brez soglasja strank, če gre za zelo močan interes javnosti za seznanitev s potekom obravnave. Tudi v primeru izdanega dovoljenja pa se prepove fotografiranje oz. snemanje strank, prič, sodnih izvedencev itd. Med osebami, katerih fotografiranje ali snemanje se lahko prepove, pa ni omenjen sodnik.

Na **Poljskem** je v pristojnosti sodnika, da dovoli slikovno in avdio snemanje obravnave ali ne. Snemanje lahko omeji le na določene dele obravnave. Podoba oz. slika sodnika ni posebej varovana. Sodnik je javna osebnost, zato v skladu z Zakonom o tisku objava sodnikove slike ni prepovedana, razen če sodnik, ki je sicer dal dovoljenje za snemanje postopka, objavo svoje slike prepove.

V **Španiji** je snemanje in fotografiranje na sodiščih načeloma dovoljeno, ker so sodne obravnave javne. V zvezi z dostopom medijev na glavne obravnave velja omeniti Pravilnik Sodnega sveta št. 1/2005 z dne 15. septembra 2005 o nekaterih manj pomembnih aspektih delovanja sodišč, ki določa, da so na splošno v Španiji predstavniki uveljavljenih medijev lahko prisotni na javnih sodnih obravnavah, razen če lahko pride do ogrožanja ustavnih pravic ali vrednot. V takem primeru jim lahko sodnik ali predsednik sodišča prepove vstop z obrazloženo odločitvijo. Občasno, čeprav redkeje, se sodne obravnave na nekaterih sodiščih tudi neposredno prenašajo – npr. v zvezi s terorizmom. V primerih, ko je dovoljeno televizijsko snemanje sodnih obravnave, lahko predsednik sodišča omeji snemanje samo na prvih deset ali petnajst minut obravnave.

O posebnih omejitvah v zvezi s fotografiranjem in snemanjem samih sodnikov ter v zvezi z objavljanjem njihovih slik ter posnetkov ni zaslediti podatkov, kar najverjetneje pomeni, da take omejitve ne obstajajo.

Na **Švedskem** zakon prepoveduje snemanje in fotografiranje sodnih postopkov, kar velja za čas trajanja postopka znotraj dvorane. Zakon pa ne prepoveduje, da bi nekdo fotografiral osebe znotraj dvorane, če snemalec oz. fotograf stoji zunaj nje, če npr. fotografira skozi odprta vrata. Dovoljeno je tudi objavljati take fotografije, celo tiste, ki so v nasprotju z zakonsko prepovedjo. Etični kodeks za tisk, radio in televizijo pa medije v določenih primerih (npr. raznih groženj) skuša odvracati od objave takih posnetkov.

Snemanje na sodiščih in prenašanje podatkov s pomočjo sodobne tehnologije

Avstrijski Zakon o kazenskem postopku Strafprozeßordnung 1975 (StPO). v 228. členu določa, da so glavne obravnave načeloma javne (izjeme so

določene v naslednjih členih), v četrtem odstavku tega člena pa je določeno, da so televizijska in radijska snemanja in prenašanja obravnav prepovedana, enako pa velja tudi za filmsko snemanje in fotografiranje. V Zakonu o pravdnem postopku (Zivilprozessordnung - ZPO) pa je v 171. členu določeno, da sta obravnava in razglasitev sodbe odprti za javnost. V naslednjih členih je določeno, v katerih primerih in na kakšen način se javnost lahko izključi, vendar pa v tem zakonu ni vsebinsko podobne določbe o prepovedi snemanja, kot je v kazenskem postopkovniku. Vendar pa iz odgovora ECPRD izhaja, da je prepoved snemanja obravnav dejansko v veljavi tudi v civilnih postopkih (ECPRD, št. 563).

V Zakonu o medijih (Mediengesetz - MedienG) je predstavnikom medijev (ki se poklicno in stalno ukvarjajo z novinarsko dejavnostjo) v 22. členu še posebej prepovedano televizijsko in radijsko snemanje ter prenašanje obravnav sodišč in neodvisnih upravnih senatov, enako pa velja tudi za filmsko snemanje in fotografiranje.

V luči uporabe sodobnih elektronskih medijev bi bil lahko zanimiv tudi naslednji, torej 23. člen, ki določa, da se z denarno kaznijo v višini 180 dnevni zneskov kaznuje, kdor v katerem izmed medijev pred koncem postopka razpravlja o verjetnem rezultatu kazenskega postopka ali o vrednosti katerega izmed dokazov.

Na Ustavnem sodišču so obravnave vseh zadev javne, praksa pa je taka, da predstavniki medijev lahko slikajo ali snemajo pred začetkom obravnave, ko ustavni sodniki prihajajo v dvorano in se usedejo na svoja mesta, pa vse do trenutka, ko uradnik sodišča naznani, da se pričinja z obravnavanjem zadeve. V določenih, sicer redkejših in predvsem odmevnejših primerih, lahko to sodišče javno in v prisotnosti medijev razglasi svojo odločitev, pri čemer se opravi tudi fotografiranje in snemanje ter živo prenašanje tega dogodka (ECPRD, št. 859).

V avstrijski strokovni javnosti so mnenja glede pošiljanja sporočil iz sodnih dvoran deljena. Tako je, na primer, na enem od forumov (*Forum Praxisseite Jus*) v zvezi s procesom zoper koroškega politika Uweja Scheucha, obtoženega korupcije, navedeno, da je nedopustna omejitev živega poročanja z obravnave preko Twitterja ali na drug način (Live Ticker (Živo spletno novinarsko poročanje o dogajanju, v uporabi zlasti pri poročanju s športnih dogodkov.)). Obstaja mnenje, da bi morali najti nek kompromis. Zakon o kazenskem postopku namreč sicer zahteva javnost obravnav, snemanje in fotografiranje je prepovedano, po drugi strani pa sta Twitter in Live Ticker nova, zakonsko še ne regulirana načina prenašanja informacij. Po uradni interpretaciji taki prenosi sicer niso dovoljeni, zadeva pa kljub temu ni čisto razjasnjena (povzeto po *Forum Praxisseite Jus*).

Pri spremljanju časopisnega poročanja in prispevkov bralcev s sodnega procesa zoper zgoraj omenjenega politika je tudi zaznati določena nasprotujoča si mnenja v javnosti. Tako je bila, med drugim, poudarjena

zahteva iz 90. člena Avstrijske zvezne ustave (Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG)) o tem, da morajo biti kazenske in civilne obravnave javne. (V prispevku univerzitetnega profesorja dr. Andreasa Scheila, Inštitut za kazensko pravo, kazensko procesno pravo in kriminologijo na Univerzi v Innsbrucku.) To naj bi omogočilo večjo možnost nadzora javnosti nad sodišči, ki v posledici tudi bolje opravljajo svojo funkcijo. Javnost kot taka pa se zagotavlja predvsem s pomočjo medijev. Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin Sveta Evrope v 10. členu ne zagotavlja zgolj svobode izražanja in sporočanja obvestil, pač pa tudi ščiti medije pred posegi državnih organov v zvezi s pridobivanjem in sporočanjem javno dostopnih informacij. Ta medijska svoboda je omejena z zakonom, med drugim tudi zaradi varovanja pravic drugih ljudi, če je to nujno v demokratični družbi. Novinarji torej lahko prosto poročajo z obravnave. V okvir sicer smiselne omejitve snemanja in fotografiranja po četrtem odstavku 228. člena Zakona o kazenskem postopku pa po navedenem mnenju ni vključena prepoved zapisovanja dogajanja (vključno z izjavami) na sodišču s strani novinarjev in drugih navzočih, prepovedano pa tudi ni objavljanje teh besedil, in to ne glede na to, ali se ti zapiski objavijo šele kasneje v časopisih ali pa gredo takoj na internet preko sistema Live Ticker (novinarji) ali Twitterja (drugi navzoči). Za preprečitev seznanjanja prič z vsebino dosedanjega poteka obravnave jim lahko sodnik v smislu prvega odstavka 241. člena Zakona o kazenskem postopku na primeren način prepove uporabo interneta in tudi odredi nadzor nad izvrševanjem tega ukrepa. S prepovedjo novinarjem in drugim navzočim, da bi v živo poročali z obravnave, pri čemer s svojim zapisovanjem niti ne povzročajo motenj oz. šumov, naj bi sodnik Deželnega sodišča v Celovcu zelo verjetno kršil 10. člen naveden konvencije Sveta Evrope, saj je po nepotrebnem omejil medijsko svobodo oz. svobodo izražanja. Ta prepoved ni izrecno predvidena v avstrijskem pravu. Poleg tega naj bi tekstualno sporočanje med obravnavo ne pomenilo posega v človekove pravice, kar bi upravičevalo omejitve, nujne v demokratični družbi (povzeto po *derStandard.at*). (*Verbot für Liveberichte aus dem Gericht verletzt Recht auf freie Meinungsäußerung*. *DerStandard.at*, 6. 7. 2011.)

Istega dne je bil v tem časopisu objavljen tudi novinarski prispevek, v katerem so tudi predstavljena različna mnenja o tej zadevi. Po večinski oceni pa gre za "sivo območje" in je potrebna dodatna interpretacija. Razprave so se razvnele po tem, ko je sodnik med samo glavno obravnavo, po podani zahtevi obdolženčeve obrambe, novinarjem prepovedal uporabo sistema Live Ticker. To ni bil prvi primer takšne prepovedi na avstrijskih sodiščih. Po mnenju pravosodnega ministrstva gre v dobi interneta in neposrednega pridobivanja ter prenašanja informacij predvsem za problem, kako zagotoviti, da s seznanitvijo s potekom obravnave ne bi prišlo do vplivanja na priče, ki še niso bile zaslišane. Če bi se lahko prosto seznanjale s potekom obravnave, potem bi bila tudi njihova napotitev iz sodne dvorane nesmiselna. Težko je potegniti ustrezno mejo, saj se samega poročanja z obravnave, razen če so tajne, ne da

omejiti. Zato je treba odločati v posameznih primerih. Po njegovem mnenju je stvar diskusije, ali je res treba dopolniti zakon z razširitvijo prepovedi snemanja in fotografiranja na sprotno prenašanje besedil, ali pa morda zadostuje že interpretacija sodišča.

Po drugi strani ena od odvetnic, specializiranih za področje medijev, (Maria Windhager.) poudarja, da prenašanje tekstovnih sporočil iz sodnih dvoran ni prepovedano strogo po črki zakona. Če pa bi tekstualna sporočila "obogatili" še z zvočnimi ali slikovnimi posnetki oz. fotografijami, bi bilo to po njenem mnenju nedvomno nedopustno. Poleg tega bi lahko po njenem mnenju seznanitev priče s predhodnimi izjavami, s katerih vsebino po ustaljenih pravilih procesnega prava ne bi smela biti seznanjena, pomenila razlog za razveljavitev postopka. Navedena odvetnica meni, da se določbe obeh zakonov, torej o kazenskem postopku in o medijih, morda lahko razlagajo tudi ekstenzivno, kar pomeni, da bi bilo pošiljanje tekstualnih sporočil zaredi tehnične podobnosti izenačeno z radijskim prenašanjem; v tem primeru bi bilo prepovedano. Vendar pa bi bila po njeni oceni taka razlaga preširoka, saj je bil zakonodajalčev namen s prepovedjo radijskega prenašanja drugačen; gre za prepoved prenašanja celotne obravnave po radijskih valovih, to pa občutno presega tekstualna sporočila. Po njenem mnenju naj bi torej pošiljanje besedilnih sporočil z obravnave v načelu ne bilo prepovedano, vsak sodnik pa lahko v skladu z 233. členom Zakona o kazenskem postopku opomni ali odstrani nekoga, ki moti potek obravnave. V skrajnih primerih grozi storilcu tudi globa v višini do 1000 € ali zaporna kazen v trajanju do 8 dni. Odvetnica tudi meni, da sodnik lahko novinarjem prepove pošiljanje tekstovnih sporočil, zlasti zaradi preprečitve seznanjanja prič s predhodnimi izjavami (povzeto po derStandard.at). (Richter verbot Live-Ticker-Berichterstattung. DerStandard.at, 6. 7. 2011.)

V skladu z **belgijskim** pravom so obravnave na sodiščih načeloma javne. Ni torej omejitev za novinarje, da med obravnavami ne bi mogli opravljati zvočnega in slikovnega snemanja. Določene obravnave pa se lahko zaradi varnostnih razlogov ali iz razlogov varovanja morale za javnost zaprejo, pri čemer mora biti razglasitev sodne odločitve vedno javna. Predsedniki sodišč so odgovorni za zagotavljanje vzdrževanja reda na obravnavah in morajo biti vnaprej obveščeni o morebitnih zvočnih in slikovnih snemanjih. Ponavadi ne dovolijo teh snemanj med samimi obravnavami, in sicer z namenom preprečitve vsakršnega vplivanja na njihov potek (ECPRD, št. 859).

Kot primer iz prakse glede dostopa in dela novinarjev na obravnavi naj omenimo tri leta star primer procesa zoper Geneviève Lhermitte, obtoženo umora svojih petih otrok. Proces se je odvijal na porotnem sodišču (*Cour d'assises*) (Porotna sodišča obravnavajo težja kazniva dejanja (z zagroženo kaznijo zapora najmanj petih let - crime) in politična kazniva dejanja ter nekatera kazniva dejanja, storjena s tiskom (*délit de presse*). Delujejo priložnostno, od primera do primera, po posebni odločitvi pristojnih pravosodnih funkcionarjev, in sicer na nivoju provinc in

regije glavnega mesta Bruselj. Zasedajo lahko v različnih krajih. V senatu je 12 porotnikov, poklicni sodniki pa so po trije. Zoper odločitve ni možnosti pritožbe, saj se predpostavlja, da se dvanajstčlanska porota ne more zmotiti. Kasacijsko sodišče sicer ima pristojnost preizkusiti pravilnost odločitve porotnih sodišč, vendar samo glede pravilnosti postopka (povzeto po Blažič, 2009).) v mestu Nivelles. Predsednik sodišča in kraljevi (javni) tožilec sta v zvezi s tem odmevnim procesom sprejela določene ukrepe, da bi olajšala delo novinarjem. Dovoljenje za vsakodnevno vstopanje v sodno dvorano je dobilo 32 novinarjev, ostali pa so lahko proces spremljali iz sosednje večnamenske dvorane, opremljene s televizijskimi monitorji, pri čemer je bilo v obeh primerih izrecno prepovedano zvočno in slikovno snemanje. Na začetku procesa in ob razglasitvi sodbe (v tem primeru z dovoljenjem obdolženke in drugih udeležencev procesa) je bilo dovoljeno fotografiranje ter zvočno in slikovno snemanje (pri tem so bili izvzeti člani porote). Fotografije in posnetki so bili dani na voljo medijem (povzeto po Lavenir.net, spletno mesto). (BelgaService: Procès Lhermitte - Procédure d'accréditation. Lavenir.net, 13. 11. 2008.)

O morebitni sporni uporabi sodobne tehnologije na belgijskih sodiščih nismo zasledili podatkov.

Zakon o pravnem postopku v **Estoniji** določa, da se lahko na javni obravnavi dela zapiske, če se s tem ne vpliva na obravnavo. Obravnavo se lahko fotografira, slikovno ali zvočno posname ter predvaja prek radija ali TV le s prejšnjim dovoljenjem sodišča. Na obravnavi, zaprti za javnost, lahko sodišče odloči, da se smejo delati le pisni zapiski.

Tudi Zakon o kazenskem postopku določa nekatere omejitve snemanja: od začetka obravnave pa do razglasitve sodbe prisotni v dvorani lahko delajo pisne zapiske in pa zvočne posnetke, če s tem ne motijo zasedanja. Drugi načini snemanja so možni le z dovoljenjem sodišča. Če je obravnavo zaprta za javnost, sodišče lahko odloči, da dovoli le pisne zapiske.

Zakon o ustavnem sodišču pa določa, da lahko prisotni v dvorani zvočno snemajo zasedanje in si delajo pisne zapiske, če s tem ne motijo sodišča. Dovoljenje sodišča pa je potrebno za slikovno snemanje, fotografiranje in radijsko ter televizijsko predvajanje (povzeto po ECPRD in po spletni strani Legislationline.org).

V splošnem predpisu v **Španiji**, torej Sistemskem zakonu o sodni oblasti (*Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial*), je v 232. členu določeno, da so postopki pred sodišči javni. Posamezni postopkovni zakoni določajo odstopa od tega pravila. Izjemoma sodniki in sodišča zaradi varstva javnega reda ali zaščite določenih pravic in svoboščin deloma ali v celoti omejijo javnost na obravnavah in tako odločitev tudi obrazložijo (ECPRD, št. 563).

Na splošno so torej v Španiji predstavniki medijev lahko prisotni na sodnih obravnavah, razen v primerih, ko lahko pride do ogrožanja ustavnih pravic ali vrednot. V tem primeru predsedujoči sodnik prepove vstop z obrazloženo odločitvijo. Tako določa 6. člen Odredbe Sodnega sveta iz leta 2005 (*Acuerdo de 15 de septiembre de 2005, del Pleno del Consejo General del Poder Judicial, por el que se aprueba el Reglamento 1/2005, de los aspectos accesorios de las actuaciones judiciales*). V glavnem pa ni običajno, da bi se sodni postopki prenašali. Občasno se prenašajo le nekateri pomembnejši procesi, zlasti v zvezi s terorizmom (ECPRD, št. 859).

Iz dostopnega gradiva ni bilo mogoče zaslediti podatkov o tem, da bi v Španiji obstajali primeri sporne uporabe sodobne tehnologije na sodnih obravnavah s strani novinarjev ali javnosti.

Neposredno prehajanje sodnikov in tožilcev med odvetnike

Češka

Odvetništvo je urejeno v Zakonu odvetništvu in o Odvetniški zbornici Češke republike (Zákon č. 85/1996 Sb. ze dne 13. března 1996, o avokacii, in novela št. 210/1999). Odvetništvo je kot del pravosodja samostojna in neodvisna služba. Odvetnik je lahko kdor izpolnjuje pogoje določene z navedenim zakonom. Pogoji so podobni pogojem slovenskega Zakona o odvetništvu (oseba vredna zaupanja, univerzitetno diplomirani pravnik, opravljen strokovni pravniški izpit,...). Pogoj za vpis v imenik odvetnikov je opravljen odvetniški izpit, kateremu pa je enakovreden sodniški, tožilski in notarski izpit. Zbornica lahko prizna tudi drug enakovreden izpit. Pogoj za vpis v imenik odvetnikov so, da ima vsaj tri leta praktičnih izkušenj na področju pravniških del, med katere se šteje sodniška, odvetniška, pravobranilska, notarska praksa, pa tudi praksa v odvetniški pisarni in praksa drugi kandidatov (notarskih, sodniških, tožilskih). Odvetniška zbornica Češke (*Česká advokátní komora*) lahko prizna tudi drugo prakso. Zakon določa, da odvetniki ne smejo biti drugje zaposleni ali biti v drugem podobnem delovnem razmerju med opravljanjem odvetniškega poklica (lahko so zaposleni le kot univerzitetni predavatelji) in ne smejo opravljati drugih dejavnosti, ki so nezdržljive z odvetniškim poklicem. Zbornica lahko iz imenika odvetnikov izbriše tistega, ki je bil vanj vpisan, pa za vpis ni izpolnjeval vse pogoje tega zakona.

Švedska

Delo odvetnikov je urejeno zlasti z zakonom (poglavje 8 Zakonika o sodnem postopku; Rättegångsbalken). Zakonodaja ureja nekatere zahteve v zvezi s sprejemom v odvetniško zbornico, registracijo, načinom opravljanja dela, skupnim lastništvom v osebnih družbah, nadzorom itd. Razen zakonodaje je dobra praksa določena tudi s statutom (stadgar) odvetniške zbornice in smernicami, ki jih izda. Statut odvetniške zbornice določi vlada, saj je zbornica organ zasebnega prava z javnim značajem in ne organ z javnimi pooblastili. Zato ima statut položaj uredbe (förrättning). Statut, ki se uporablja s 01. 09. 2007 določa, da oseba, ki želi

postati odvetnik ali, z drugimi besedami, ki želi postati član odvetniške zbornice, mora prebivati na Švedskem, v EU, EGP ali Švici; imeti mora švedsko diplomu ali magisterij iz prava; uspešno mora opraviti odvetniški izpit; imeti petletne delovne izkušnje na področju prava od zaključka pravnega študija, vsaj tri leta od tega pa mora biti odvetnik – pomočnik v odvetniški družbi ali voditi svojo odvetniško pisarno ter mora biti osebnostno ustrezna in v vseh vidikih primerna za odvetniški poklic. Sodnik ali drugi zaposleni na sodišču, državni tožilec ali državni uradniki ne morejo postati člani odvetniške zbornice.

Zvezna Republika Nemčija

Okvirni zakon o odvetništvu (Bundesrechtsanwaltsordnung; BRAO) v 4. členu določa pogoje za opravljanje odvetniškega poklica. V ZRN je lahko odvetnik tisti, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje sodniškega poklica v skladu z Zakonom o sodniški službi ali pogoje, ki jih izpolnjuje kot odvetnik druge evropske države, ki želi opravljati delo odvetnika v ZRN. V skladu s sedmim členom BRAO se osebi, ki prosi za imenovanje v odvetnik prošnja zavrne, če je prosilec sodnik, uradnik, poklicni vojak ali vpoklican vojak, razen če zaupane naloge opravlja častno ali če njegove pravice, ki izhajajo iz omenjenih funkcij začasno mirujejo, hkrati pa v 14. členu BRAO pravi, da se odvetniku, ki je imenovan za sodnika ali drugo javno službo z doživljenjskim mandatom, prekliče imenovanje v odvetnika oz. se le-ta mora odpovedati vsem pravicam, ki izhajajo iz opravljanja odvetniškega poklica. Prav tako so člani odvetniških zbornic le odvetniki.

Avstrija

Pogoje za opravljanje dejavnosti odvetnikov določa Zakon o odvetništvu (Rechtsanwaltsordnung; RAO). V 20. členu RAO ureja nezdržljivost s plačano dejavnostjo izvajanja državne službe (z izjemo učiteljevanja oziroma pedagoškega dela), izvajanje notariata in izvajanje takšnih dejavnosti, ki je v nasprotju z odvetništvom. V Seznam odvetnikov se vpišejo vse osebe, ki opravljajo delo odvetnika v Republiki Avstriji oziroma, ki imajo dovoljenje za opravljanje odvetniškega poklica. Seznam upravlja odvetniška zbornica. Zakon o sodniški službi in službi državnega tožilstva (Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz; RStDG) pa ureja stransko dejavnost sodnika, ki ne sme biti pridobitna ter ne sme vplivati na nepristranskost opravljanja sodniškega poklica ali bi sodnika motila pri opravljanju njegovega poklica (63. člen RStDG). Sodnik si mora prav tako za opravljanje stranske dejavnosti, ki je ne opravlja v okviru službenih dolžnosti, pridobiti dovoljenje nadrejenega organa (63. a člen RStDG).

Javnost premoženja

Avstrija

Avstrijska vrhovna revizijska institucija, Der Rechnungshof, v skladu z določbami predpisa o nezdržljivosti (Bundesgesetz über Unvereinkeiten für oberste Organe und sonstige öffentliche Funktionäre iz leta 1980, spremenjen leta 1983, 1988, 1997, 1999 in 2005) izvršuje primerljive

pristojnosti v povezavi s premoženjskim stanjem funkcionarjev in o izrednem povečanju premoženja poroča predstavniškemu organom. Funkcionarji sporočajo spremembe v premoženjskem stanju na podlagi posebnega obrazca, ki ga je predpisala vrhovna revizijska institucija.

Portugalska

Na Portugalskem morajo funkcionarji premoženjsko stanje prijaviti Ustavnemu sodišču, ki vodi register premoženjskega stanja funkcionarjev. Ustavno sodišče izvaja tudi nadzor nad nezdružljivostjo funkcij za nosilce javnih funkcij.

Francija

V Franciji o nezdružljivosti funkcij odloča Conseil d'Etat. Funkcionarji so dolžni poleg podatkov o premoženjskem stanju priložiti tudi kopijo zadnje davčne napovedi. Register premoženjskega stanja poslancev vodi poseben odbor za finančno preglednost v politiki.

V **Republiki Hrvaški** so sodniki dolžni sporočati podatke o premoženjskem stanju. Na zahtevo v uvid premoženjskega stanja posameznega sodnika (premoženjske kartice sodnika) mora sodstvo v osmih dneh posredovati podatke o premoženju sodnika. Zaradi preglednosti so posamezna sodišča celo sama dovolila objavo premoženja vseh sodnikov na spletu. Takšen primer je portal <http://www.znet.hr/imovinske-kartice-sudaca>.

6. Druge posledice, ki jih bo imelo sprejetje zakona

Predlog zakona ne bo imel drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

I. DEL

SPLOŠNA DOLOČBA

1. člen

S tem zakonom se za zagotovitev javnosti, preglednosti in odgovornosti v pravosodju spreminjajo in dopolnjujejo določbe:

1. Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13 in 17/15; v nadaljnjem besedilu: Zakon o sodiščih);
2. Zakon o sodniški službi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13, 95/14 – ZUPPJS15 in 17/15; v nadaljnjem besedilu: Zakon o sodniški službi);
3. Zakon o državnem tožilstvu (Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 - ZODPol, 47/13 – ZDU-1G in 48/13 – ZSKZDČEU-1; v nadaljnjem besedilu: Zakon o državnem tožilstvu);
4. Zakon o odvetništvu (Uradni list RS, št. 18/93, 24/96 - odl. US, 24/01, 54/08, 35/09, 97/14 in 8/16 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: Zakon o odvetništvu);
5. Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljnjem besedilu: Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije).

II. DEL

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ZAKONOV

1. ZAKON O SODIŠČIH

2. člen

V Zakonu o sodiščih se za 16. členom doda nov 16.a člen, ki se glasi:

»Stranki se prva zahteva za izločitev določenega sodnika ali sodnika porotnika ugoti.

Sklep o izločitvi sodnika ali sodnika porotnika na podlagi zahteve iz prvega odstavka tega člena izda predsednik sodišča. Če zahteva stranka izločitev predsednika sodišča, odloči o izločitvi predsednik neposredno višjega sodišča.

Ko je sodnik, kateremu je bila zadeva dodeljena, po prevzemu zadeve, izločen na podlagi prvega odstavka tega člena se zadeva dodeli sodniku, ki je takrat na vrsti za dodelitev zadeve po določbah tega zakona in Sodnega reda.«

3. člen

17.b člen spremeni tako, da se glasi:

»Sodišča so dolžna zagotavljati javnost obravnavanja sodnih zadev in glasovanje sodnih sestavov sodišč po določbah tega zakona in drugih predpisov, ki urejajo postopke pred sodišči.

Sodna praksa sodišč Republike Slovenije, iz katere je razviden uvod, izrek, obrazložitev, navedba o sestavi sodišča s poimensko sestavo sodnika

oziroma senata, poimenski rezultat glasovanja ter morebitna ločena mnenja z navedbo avtorjev, se objavlja na spletni strani sodišča.

Ločeno mnenje lahko napove sodnik oziroma član senata, ki ne soglaša z odločitvijo ali z obrazložitvijo sodbe. Ločeno mnenje mora predložiti najkasneje peti dan pred rokom, ki je določen za pisno izdelavo sodbe. Če ta procesni rok zapade v čas sodnih počitnic, začne teči ponovno prvi naslednji dan, ko se iztečejo sodne počitnice.«

4. člen

V prvem odstavku 28. člena se dodajo nove trinajsta, štirinajsta in petnajsta alineja, ki se glasijo:

- » - spremlja, ugotavlja in analizira kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih, o čemer sprejme polletno poročilo o zlorabah v sodstvu, s katerima najkasneje do 30. junija tekočega leta in 31. decembra seznaní Državni zbor;
- vodi javno evidenco kršitev Ustave Republike Slovenije ugotovljenih s strani Ustavnega sodišča Republike Slovenije in Evropskega sodišča za človekove pravice s podatki sestavov sodnih senatov in glasovanjem;
 - izvaja postopke ugotavljanja zlorab sodne funkcije v ugotovljenih primerih kršitev Ustave Republike Slovenije,«

Dosedanja trinajsta alineja postane šestnajsta alineja.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Sodni svet na svoji spletni strani objavlja sprejete akte in seznam sodnikov, za katere je bilo ugotovljeno, da so pri opravljanju svoje funkcije kršili človekove pravice in temeljne svoboščine.«

5. člen

V drugem odstavku 28.a člena se črta besedilo »v anonimizirani obliki«.

V drugem odstavku se za prvim stavkom doda nov stavek, ki se glasi: »Podatki o rojstvu in stalnem oziroma začasnem prebivališčem se prekrijejo.«

6. člen

Prvi odstavek 28.č člena se spremeni tako, da se glasi:

»Kodeks sodniške etike določa pravila za službeno in zasebno ravnanje in vedenje sodnikov zaradi varovanja neodvisnosti, nepristranskosti,

poštenosti sodnikov in ugleda sodniške službe, predpiše sankcije za njegove kršitve in dolžnost opravičila sodnika za katerega je bilo ugotovljeno, da je pri svojem delu kršil človekove pravice in temeljne svoboščine.«

7. člen

Prvi stavek v drugem odstavku 28.d člena se spremeni tako, da se glasi: »Člani Komisije za etiko in integriteto so sodniki in vsaj polovica članov izmed zainteresirane javnosti, ki jih na podlagi javnega razpisa v imenovanje Sodnemu svetu predlaga minister, pristojen za pravosodje.«

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi: »Za člana Komisije za etiko in integriteto izmed zainteresirane javnosti je lahko imenovan državljan Republike Slovenije, ki je dopolnil trideset let starosti, ki ni bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, in ki je zdravstveno ter osebnostno primeren za udeležbo pri izvajanju sodne oblasti ter aktivno obvlada slovenski jezik. Kandidate za člane Komisije za etiko in integriteto izmed zainteresirane javnosti lahko predlagajo interesne organizacije, ki so registrirana kot društva ali združenja na območju Republike Slovenije.«

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

8. člen

V 80. členu se za besedilom »nujnih procesnih dejanj,« doda besedilo »obliko, vsebino in način vodenja digitalnega zapisnika, dopustnost neposrednega prenosa informacij s pisnimi sporočili z uporabo telekomunikacijskih sredstev, dopustnost fotografiranja, dopustnost slikovnih in zvočnih snemanj glavne obravnave ter zvoka in slike, razen v primerih, kjer zakon to izrecno prepoveduje«.

2. ZAKON O SODNIŠKI SLUŽBI

9. člen

V Zakonu o sodniški službi se v drugem odstavku 2.a člena za besedo »nepristranskosti« doda besedilo »zioroma videza nepristranskosti«, za besedo »sojenja« doda besedilo »ali za katerega so bile ugotovljene zlorabe pri opravljanju sodniške funkcije ter kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin« ter pred piko doda besedilo »zioroma bo zlorabljal sodniško funkcijo ter kršil človekove pravice in temeljne svoboščine pri sojenju«.

10. člen

V tretjem odstavku 18. člena se pred piko doda vejica in besedilo »ali so bili pri opravljanju dosedanjega dela nepristranski, ali pri opravljanju dosedanjega dela niso zlorabljali svojega položaja, ali niso kršili človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri opravljanju funkcije na področju pravosodja«.

11. člen

V 24. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Pred odločanjem o napredovanju sodnika v višji plačni razred se izdelava ocena sodniške službe, ki vsebuje tudi poročilo, ali so bile pri opravljanju funkcije kršene človekove pravice in temeljne svoboščine.«

12. člen

V prvem odstavku 28. člena se za četrto alinejo doda nova alineja, ki se glasi:

»- kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri njegovem dosedanjem delu. Kandidat za sodnika ne more biti izbran, če je pri dosedanjem delu kršil človekove pravice in temeljne svoboščine. Sodnik, ki je kršil človekove pravice in temeljne svoboščine, ne more napredovati na delovnem mestu najmanj 5 let od ugotovitve teh kršitev.«

13. člen

V tretjem odstavku 31. člena se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Ocena sodniške službe se izdelava na podlagi podatkov iz osebnega spisa sodnika, poročila iz tretjega odstavka 24. člena tega zakona in drugih podatkov o izpolnjevanju kriterijev iz 28. člena tega zakona.«

14. člen

V prvem odstavku 37. člena se za besedo »nepristranskost« doda besedilo »oziroma videz nepristranskosti«.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Sodnik, za katerega je bilo ugotovljeno, da je pri opravljanju svoje funkcije kršil človekove pravice in temeljne svoboščine, se je dolžan opravičiti.«

15. člen

Za 37. členom se doda nov 37.a člen, ki se glasi:

»37.a člen

Za škodo, ki jo povzroči sodnik s protipravnim ravnanjem pri opravljanju sodniške službe tretji osebi je odgovorna Republika Slovenija.

Republika Slovenija mora zahtevati povrnitev plačanega zneska tretji osebi od sodnika, ki je škodo povzročil namenoma ali iz hude malomarnosti, s samovoljnim ravnanjem in zlorabo prava in s kršitvijo človekovih pravic ter temeljnih svoboščin v sodnih postopkih.«

16. člen

Za 78. členom se doda novi 78.a člen, ki se glasi:

»Če iz evidence Sodnega sveta izhaja, da je sodnik pri opravljanju svoje funkcije kršil človekove pravice in temeljne svoboščine, ga predsednik sodišča napoti na posebno izobraževanje o spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih.

Sodnika, za katerega je bilo ugotovljeno, da je po opravljenem izobraževanju iz prvega odstavka tega člena ponovno kršil človekove pravice in temeljne svoboščine, Državni zbor razreši po obvestilu Sodnega sveta.«

17. člen

V drugem odstavku 81. člena se 14. točka spremeni tako, da se glasi:

»14. vedenje in ravnanje sodnika, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ter nepristranskostjo sojenja oziroma videzom nepristranskosti sojenja ali s katerim se krši ugled sodniškega poklica ter, če se ne opraviči zaradi kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri opravljanju funkcije;«

3. ZAKON O DRŽAVNEM TOŽILSTVU

18. člen

V Zakonu o državnem tožilstvu se 3. člen spremeni tako, da se glasi:

»3. člen
(opravljanje državnotožilske funkcije)

(1) Državni tožilec opravlja svoje naloge na podlagi ustave in zakona. Pregon storilcev kaznivih dejanj in drugih kaznivih ravnanj, za katere je tako določeno z zakonom, izvajajo državni tožilci.

(2) Državni tožilec mora pri izvajanju svojih pristojnosti, uresničevanju svojih pravic in svoboščin ravnati tako, da ne krši človekovih pravic in temeljnih svoboščin, varuje ugled in dostojanstvo svoje službe. Zaradi uveljavljanja svojih pravic ne sme ovirati delovanja državnega tožilstva.«

19. člen

Za 96. členom se doda novi 5.a oddelek in novi 96a. člen, ki se glasijo:

»5.a oddelek

Odškodninska odgovornost državnega tožilca

96.a člen

(odškodninska odgovornost državnega tožilca)

(1) Za škodo, ki jo povzroči državni tožilec s protipravnim ravnanjem pri opravljanju državnotožilske funkcije tretji osebi, je odgovorna Republika Slovenija.

(2) Republika Slovenija mora zahtevati povrnitev plačanega zneska tretji osebi od državnega tožilca, ki je škodo povzročil s samovoljnim ravnanjem in zlorabo prava pri opravljanju državnotožilske funkcije.«.

20. člen

V prvem odstavku 102. člena se za devetnajsto alinejo doda nova dvajseta alineja, ki se glasi

»- spremlja, ugotavlja in analizira kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri delu državnih tožilcev, o čemer sprejme polletno poročilo o zlorabah pri opravljanju funkcije državnega tožilca, s katerima najkasneje do 30. junija tekočega leta in 31. decembra seznaní Državni zbor.«.

Dvajseta alineja postane enaindvajseta alineja.

4. ZAKON O ODVETNIŠTVU

21. člen

V Zakonu o odvetništvu se v 25. členu za 9. točko doda nova 10. točka, ki se glasi:

"10. da v zadnjih petih letih ni opravljal funkcije sodnika ali državnega tožilca na območju Vrhovnega sodišča Republike Slovenije."

22. člen

V 50. členu se besedilo "6. in 7. točke" nadomesti z besedilom "6., 7. in 10. točke".

5. ZAKON O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE

23. člen

V Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije se za 46. členom doda novi 46.a člen, ki se glasi:

»46.a člen

(1) Podatke o dohodkih in premoženjskem stanju sodnikov in državnih tožilcev iz prejšnjega člena, Komisija za preprečevanje korupcije posreduje Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije in Vrhovnemu državnemu tožilstvu do 30. aprila za preteklo leto.

(2) Podatke iz prejšnjega odstavka se do 30. maja za preteklo leto objavi na spletni strani Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in Vrhovnega državnega tožilstva.

III. DEL

PREHODNE DOLOČBE K SPREMEMBAM IN DOPOLNITVAM ZAKONOV

1. ZAKON O SODIŠČIH

24. člen

Minister, pristojen za pravosodje, uskladi določbe Sodnega reda z določbami tega zakona najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

25. člen

Minister, pristojen za pravosodje, izda razpis za imenovanje članov Komisije za etiko in integriteto izmed zainteresirane javnosti po 6. členu tega zakona najkasneje v enem mesecu po uveljavitvi tega zakona. Izbrane kandidate predlaga minister, pristojen za pravosodje, v imenovanje Sodnemu svetu najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

26. člen

Sodni svet uskladi Poslovník Sodnega sveta z določbami tega zakona najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

27. člen

Sodni svet uskladi Kodeks sodniške etike z določbami tega zakona najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

2. ZAKON O SODNIŠKI SLUŽBI

28. člen

Postopki o izbiri kandidatov za sodniško mesto in odločanju o napredovanju, ki so bili začeti pred uveljavitvijo tega zakona se končajo po prejšnjih določbah zakona.

29. člen

Disciplinski postopki, ki so bili uvedeni pred uveljavitvijo tega zakona se končajo po prejšnjih določbah zakona.

3. ZAKON O DRŽAVNEM TOŽILSTVU

30. člen

Državnotožilski red (Uradni list RS, št. 7/12, 29/12 in 38/13) in Poslovník Državnotožilskega sveta (Uradni list RS, št. 106/11, 9/12 in 53/15) se uskladijo z določbami tega zakona o dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

4. ZAKON O ODVETNIŠTVU

31. člen

Za osebe, ki so do uveljavitve tega zakona že vložile predlog za vpis v imenik odvetnikov ali v imenik odvetniških kandidatov pri Odvetniški zbornici Slovenije, se izpolnjevanje pogojev za opravljanje odvetniške dejavnosti presoja po dosedanjih predpisih.

IV. DEL
KONČNA DOLOČBA

32. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV K ČLENOM

K 1. členu:

V tem členu so navedeni zakoni, ki se spreminjajo ali dopolnjujejo z določbami, s katerimi se zagotavlja javnost, preglednost in odgovornost v pravosodju.

ZAKON O SODIŠČIH

K 2. členu:

S tem členom se dodaja institut zahteve za izločitev sodnika ali sodnika porotnika. Gre za institut, ki ga predlagamo kot izjemo glede na določbe zakonov, ki urejajo postopke pred sodišči. Stranka lahko najpozneje do začetka glavne obravnave, ko se začne odločanje o glavni stvari in je znan sodnik ali sodnik porotnik, ki bo odločal o glavni stvari, zahteva izločitev enega sodnika ali sodnika porotnika. Stranki se zahteva za izločitev enega sodnika ali sodnika porotnika ugotovi v treh dneh od njene

vložitve. Sklep o izločitvi sodnika ali sodnika porotnika na podlagi zahteve iz prvega odstavka tega člena izda predsednik sodišča. Če zahteva stranka izločitev predsednika sodišča, odloči o izločitvi predsednik neposredno višjega sodišča. Ko je sodnik, kateremu je bila zadeva dodeljena, po prevzemu zadeve, izločen na podlagi prvega odstavka tega člena se zadeva dodeli sodniku, ki je takrat na vrsti za dodelitev zadeve po določbah tega zakona in Sodnega reda.

K 3. členu:

Zaradi zagotavljanja javnosti in preglednosti dela sodišč predlagamo določbo, ki določa dolžnost sodišč, da zagotavljajo javnost obravnavanja sodnih zadev in glasovanje sodnih sestavov sodišč. Za zagotavljanje tega so odgovorni predsedniki sodišč. Predlagamo, da se sodna praksa sodišč izvaja tako, da bodo na spletni strani objavljene sodbe, iz katerih bodo razvidni uvod, izrek, obrazložitev, navedba o sestavi sodišča s poimensko sestavo sodnika oziroma senata in ločeno mnenje.

Ločeno mnenje lahko napove sodnik oziroma član senata, ki ne soglaša z odločitvijo ali z obrazložitvijo sodbe. Ločeno mnenje mora predložiti najkasneje peti dan pred rokom, ki je določen za pisno izdelavo sodbe. Če ta procesni rok zapade v čas sodnih počitnic, začne teči ponovno, prvi naslednji dan, ko se iztečejo sodne počitnice.

K 4. členu:

S predlogom amandmaja predlagamo, da se pristojnosti Sodnega sveta dopolnjujejo s tem, da Sodni svet spremlja, ugotavlja in analizira kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih, o čemer sprejme polletno poročilo o zlorabah v sodstvu, s katerima najkasneje do 30. junija tekočega leta in 31. decembra seznanjeni Državni zbor.

Prav tako predlagamo, da Sodni svet vodi javno evidenco kršitev Ustave RS ugotovljenih s strani Ustavnega sodišča RS in Evropskega sodišča za človekove pravice ter izvaja postopke ugotavljanja zlorab sodne funkcije v ugotovljenih primerih kršitev Ustave RS.

Zaradi zagotavljanja javnosti in preglednosti dela Sodnega sveta predlagamo, da Sodni svet na svoji spletni strani objavlja sprejete akte in seznam sodnikov, za katere je bilo ugotovljeno, da so pri opravljanju svoje funkcije kršili človekove pravice in temeljne svoboščine.

K 5. členu:

V tem členu se predlaga, da se zaradi javnosti in preglednosti dela Sodnega sveta odločitve Sodnega sveta o izvolitvi, imenovanju, napredovanju v plačnem razredu, v nazivu, na položaj ali na višje sodniško mesto, dodelitvi ali premestitvi sodnika oziroma o imenovanju ali razrešitvi predsednika sodišča in o pritožbah sodnikov po izkazani vročitvi, objavljajo na spletni strani Sodnega sveta, obrazložene s podatki o rojstvu in stalnem oziroma začasnem prebivališčem.

K 6. členu:

V tem členu se predlaga sprememba vsebine, ki jo ureja Kodeks sodniške etike. In sicer tako, da določa pravila za službeno in zasebno ravnanje in vedenje sodnikov, zaradi varovanja neodvisnosti, nepristranskosti, poštenosti sodnikov, ugleda sodniške službe, predpiše sankcije za njegove kršitve in dolžnost opravičila sodnika za katerega je bilo ugotovljeno, da je pri svojem delu kršil človekove pravice in temeljne svoboščine.

K 7. členu:

28.d člen zakona določa sestavo Komisije za etiko in integriteto. S predmetnim predlogom spremembe oziroma dopolnitve se dopolnjuje sestava s člani izmed zainteresirane javnosti, ki jih na podlagi javnega razpisa v imenovanje Sodnemu svetu predlaga minister, pristojen za pravosodje. S tem se zagotavlja javnost in preglednost dela sodne veje oblasti.

Prav tako se določajo pogoji za člana omenjene komisije izmed zainteresirane javnosti. In sicer je lahko imenovan državljan Republike Slovenije, ki je dopolnil trideset let starosti, ki ni bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, in ki je zdravstveno ter osebnostno primeren za udeležbo pri izvajanju sodne oblasti ter aktivno obvlada slovenski jezik. Kandidate za člane Komisije za etiko in integriteto izmed zainteresirane javnosti lahko predlagajo interesne organizacije, ki so registrirana kot društva ali združenja na območju Republike Slovenije.

K 8. členu:

Predlaga se dopolnitev 80. člena zakona, v delu, ki opredeljuje vsebino Sodnega reda, in sicer s tem, da se vzpostavi podlaga za nadomestitev klasičnega zapisnika o glavni obravnavi z digitalnim. Predvideno je, da bi se glavna obravnava snemala z ustreznimi tehničnim sredstvi za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje. Omenjeno dopolnitev predlagamo v krovnem Zakonu o sodiščih, da bo ureditev veljala za vse postopke pred sodišči, razen v primerih, kjer zakon določno prepoveduje javnost (npr. pri mladoletnikih). V predlogu novele Zakona o kazenskem postopku, ki jo je vlada določila v začetku januarja 2013, je bilo predlagano tudi ukinitvev klasičnega zapisnika, njegova nadomestitev z digitalnim in možnost snemanja glavne obravnave z ustreznimi tehničnim sredstvi za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje.

S predlogom, ki bi bile podrobneje opredeljene v Sodnem redu, bi se predlagale tri različne možnosti glede slikovnega in zvočnega snemanja glavnih obravnav in prenosa slednjih, in sicer:

- neposredni prenos informacij s pisnimi sporočili z uporabo telekomunikacijskih sredstev, kjer je mišljeno twitanje ali pa sms sporočila

- slikovno in zvočno snemanje brez neposrednega prenosa;
- slikovno in zvočno snemanje z neposrednim prenosom.

S predlaganimi dopolnitvami se sledi možnosti nadzora javnosti nad delom sodišč.

Strankam bo omogočeno predvajanje in pridobitev kopije posnetka iz informacijskega sistema sodišča, po plačilu stroškov pa sem jim bo lahko izdal zapis na zgoščenki. Posnetki glavnih obravnav se bodo v celoti ali deloma prepisali na utemeljeno zahtevo strank ali če bo predsednik senata sam tako odredil.

Prav tako se predlaga dopustnost fotografiranja sodnikov oziroma senatov pred, med in po glavni obravnavi (tudi ob oklicu začetka naroka ter ob razglasitvi sodbe).

ZAKON O SODNIŠKI SLUŽBI

K 9. členu:

Predlagamo, da se v Zakonu o sodniški službi dopolni 2.a člen v delu, ki določa, kdo ni osebnostno primeren, in sicer z »videzom nepristranskosti«. Prav tako se dopolnjuje z delom, da ni osebnostno primeren za opravljanje sodniške funkcije tisti za katerega so bile ugotovljene zlorabe pri opravljanju sodniške funkcije ter kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin« ter pred piko doda besedilo »oziroma bo zlorabljal sodniško funkcijo ter kršil človekove pravice in temeljne svoboščine pri sojenju.

K 10. členu:

S predlogom dopolnitve tretjega odstavka 18. člena se dopolnjuje pristojnost Sodnega sveta v izbirnem postopku, in sicer da ugotavlja tudi, ali so bili kandidati pri opravljanju dosedanjega dela nepristranski, ali pri opravljanju dosedanjega dela niso zlorabljali svojega položaja, niso kršili človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri opravljanju funkcije na področju pravosodja.

K 11. členu:

S tem členom se dopolnjuje tretji odstavek 24. člena, in sicer tako, da se pred odločanjem o napredovanju sodnika v višji plačni razred izdelata ocena sodniške službe, ki vsebuje tudi poročilo, ali so bile pri opravljanju funkcije kršene človekove pravice in temeljne svoboščine.

K 12. členu:

S predlogom tega člena se dopolnjuje kriterije, ki se upoštevajo pri izbiri kandidatov za sodniško mesto in odločanju o napredovanju z novo alinejo, po kateri se upošteva tudi kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri dosedanjem delu. Kandidat ne more biti izbran, če je pri dosedanjem delu kršil človekove pravice in temeljne svoboščine. Sodnik,

ki je kršil človekove pravice in temeljne svoboščine, ne more napredovati na delovnem mestu najmanj 5 let od ugotovitve omenjenih kršitev. Gre za vzpostavitev odgovornosti pri opravljanju funkcije sodnika.

K 13. členu:

S tem členom se spreminja ocena sodniške službe oziroma kaj šteje za podlago za izdelavo le te. Glede na spremembe v 24. In 28. členu se predlaga, da ta zajema tudi poročilo iz tretjega odstavka 24. člena ter ostalih podatkov iz 28. člena zakona. Menimo, da je ta sprememba zaradi vzpostavitve preglednosti delovanja sodstva in sodnikov pri opravljanju svoje funkcije ter njihovi odgovornosti utemeljena.

K 14. členu:

V tem členu je bistvena dopolnitev 37. člena z drugim odstavkom in sicer obveznostjo opravičila sodnika, za katerega je bilo ugotovljeno, da je pri opravljanju svoje funkcije kršil človekove pravice in temeljne svoboščine. Menimo, da ta dopolnitev smiselno sledi tudi zavezi za izboljšanje stanja v sodstvu, ki sta jo junija 2013 podpisala sodstvo in vlada.

K 15. členu:

S tem členom se opredeljuje civilna odgovornost sodnika. In sicer se predlaga jasna določitev, da Republika Slovenija odgovarja za škodo, ki jo je pri opravljanju sodniške službe povzročil sodnik tretji osebi s svojim protipravnim ravnanjem. Gre namreč za posebno odgovornost za drugega, ki izključuje neposredno odgovornost tistega, ki je povzročil škodo (v predmetnem primeru gre za sodnika) in posebne, specialne, določbe glede na splošno ureditev v obligacijskem pravu. Če bi oškodovana stranka želela neposredno tožiti sodnika za škodo, ki je bila povzročena, na podlagi splošnih določil odškodninskega oziroma obligacijskega prava, bi bilo potrebno takšno tožbo zavreči, ker sodnik ne bi imel pasivne legitimacije. To rešitev predlagamo zaradi zaščite oškodovanca, saj mu v primeru utemeljenosti zahtevka zagotavlja povračilo škode. Z drugim odstavkom novega 37.a člena se opredeljuje obveznost regresnega zahtevka države proti sodniku, če sodnik pri opravljanju svoje funkcije tretji osebi povzroči škodo namenoma ali iz hude malomarnosti, s samovoljnim ravnanjem in zlorabo prava oziroma s kršitvijo človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

K 16. členu:

V tem členu predlagamo, da se mora sodnik v primeru, ko se ugotovi, da je pri opravljanju svoje funkcije kršil človekove pravice in temeljne svoboščine udeležiti izobraževanja s tega področja. V kolikor se ugotovi, da takšen sodnik po opravljenem izobraževanju ponovno krši človekove pravice in temeljne svoboščine, mora Sodni svet predlagati Državnemu zboru njegovo razrešitev. S to rešitvijo se sledi namenu vzpostavitve odgovornosti v sodstvu.

K 17. členu:

V tem členu se dopolnjuje določbo 14. točke 81. člena, ki opredeljuje dejanja, ki pomenijo kršitev sodniške dolžnosti oziroma neredno opravljanje sodniške službe, in sicer, da se kot tako šteje vedenje in ravnanje sodnika, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ter nepristranskostjo sojenja ter videzom nepristranskosti sojenja ali s katerim se krši ugled sodniškega poklica.

ZAKON O DRŽAVNEM TOŽILSTVU

K 18. členu

Sprememba 3. člena sledi načelu zagotavljanja zakonitosti ravnanja državnih tožilcev. Predlagamo dosledno zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v postopkih.

K 19. členu

S tem členom se predlaga vzpostavitev civilne odgovornosti državnega tožilca. Predlaga se jasna določitev, da Republika Slovenija odgovarja za škodo, ki jo je pri opravljanju državnotožilske službe povzročil državni tožilec tretji osebi s svojim protipravnim ravnanjem. Gre namreč za posebno odgovornost za drugega, ki izključuje neposredno odgovornost tistega, ki je povzročil škodo (v predmetnem primeru gre za državnega tožilca) in posebne, specialne, določbe glede na splošno ureditev v obligacijskem pravu. Če bi oškodovana stranka želela neposredno tožiti državnega tožilca za škodo, ki je bila povzročena, na podlagi splošnih določil odškodninskega oziroma obligacijskega prava, bi bilo potrebno takšno tožbo zavreči, ker državni tožilec ne bi imel pasivne legitimacije. To rešitev predlagamo zaradi zaščite oškodovanca, saj mu v primeru utemeljenosti zahtevka zagotavlja povračilo škode. Z drugim odstavkom novega 37.a člena se opredeljuje obveznost regresnega zahtevka države proti državnemu tožilcu, če državni tožilec pri opravljanju svoje funkcije tretji osebi povzroči škodo namenoma ali iz hude malomarnosti, s samovoljnim ravnanjem in zlorabo prava oziroma s kršitvijo človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

K 20. členu

S tem členom se predlaga dopolnitev pristojnosti Državnotožilskega sveta, in sicer tako, da spremlja, ugotavlja in analizira kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri delu državnih tožilcev, o čemer sprejme polletno poročilo o zlorabah pri opravljanju funkcije državnega tožilca, s katerima najkasneje do 30. junija tekočega leta in 31. decembra seznanjeni Državni zbor.

ZAKON O ODVETNIŠTVU

K 21. členu

S tem členom se uvaja nov tako imenovani institut začasnega odloga dostopa do opravljanja odvetniške dejavnosti. Pogoja za opravljanje odvetniške dejavnosti ne izpolnjuje funkcionar, ki je opravljal funkcijo

sodnika ali državnega tožilca, dokler ne preteče pet let od dneva, ko mu je taka funkcija prenehala.

S to določbo se v prvi vrsti varuje ustavno načelo pravice do sodnega varstva (23. člen Ustave RS) in s tem tudi ustavno načelo neodvisnosti sodnikov, ki v 125. členu določa, da so sodniki pri opravljanju sodniške funkcije neodvisni. Neodvisnost sodnikov ni sama sebi namen, temveč naj bi zagotovila hkrati tisto strokovnost in nepristranskost, ki jo vsak posameznik utemeljeno pričakuje od sodišč in od sodnikov, katerim je zaupano varstvo njegovih pravic.

2. člen ZSS določa, da mora sodnik pri uresničevanju svojih pravic vselej ravnati tako, da varuje nepristranskost in neodvisnost sojenja ter ugled sodniške službe. Z ustavno formulacijo (133. člen in 136. člen Ustave RS) sta tako sodniška funkcija kot tudi funkcija državnega tožilca nezdružljiva z drugimi funkcijami in dejavnostmi, za katere to določa zakon. V 3. členu ZSS določa, da sodnik ne sme opravljati funkcij ali dejavnosti, ki so po določbi Ustave ali po določbah tega zakona nezdružljive s sodniško funkcijo. V skladu s prvim odstavkom 41. člena tako sodnik ne sme opravljati odvetniških ali notarskih poslov oziroma gospodarske ali druge pridobitne dejavnosti.

Predlagana omejitev dostopa do opravljanja odvetniške dejavnosti sicer posega v 49. člen Ustave RS, ki opredeljuje svobodo dela in se v skladu s 15. členom uresničuje neposredno na podlagi Ustave RS. Vendar so podlagi tretjega odstavka 15. člena Ustave RS dopustne omejitve zaradi varstva pravic drugih, ki izhajajo iz 23. člena Ustave RS in ki med drugim zagotavlja, da o pravicah, dolžnostih ter o obtožbah proti vsakomur odloča nepristransko sodišče. Namen omejitvene določbe je zagotoviti pravico do poštenega sojenja (6 člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic). Ob tem kaže dodati še to, da je zakonodajalec na podlagi 5. člena Ustave RS dolžan ustvarjati možnosti za uresničevanje človekovih pravic.

To pomeni, da je zakonodajalec, če meni, da bi takojšen prehod sodnika ali državnega tožilca po prenehanju funkcije med odvetnike lahko ogrozil učinkovito uresničevanje pravice iz 23. člena Ustave RS, dolžan sprejeti zakonsko ureditev, ki bo takšno ogrožanje preprečila. Tako omejevanje je dopustno v skladu z načelom sorazmernosti, kot je Ustavno sodišče Republike Slovenije tudi že večkrat poudarilo. Po tem načelu mora biti tak poseg, da bi bil ustavno dopusten:

- primeren za dosego ustavno dopustnega zakonodajnega cilja,
- nujen (cilj ni dosegljiv z blažjim sredstvom) in
- sorazmeren s "težo" ene in druge ustavne pravice (sorazmernost v ožjem pomenu).

Menimo, da je omejevanje načela svobode dela zaradi varstva pravic drugih ustavno dopusten cilj, saj je treba varovati tudi ustavno načelo pravice do sodnega varstva, ker ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno in nepristransko sodišče (23. člen Ustave RS). Gre torej za kolizijo dveh pravic, ki sta obe uvrščeni v drugo poglavje Ustave RS o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah. Predlagana omejitev je tako po oceni predlagateljev novele Zakona o odvetništvu potrebna, saj varuje pravice drugih, pravico tistih in tistega, ki uresničuje ustavno pravico do sodnega varstva.

Zakon o odvetništvu (Uradni list RS, št. 18/93) iz leta 1993 je že poznal t.i. institut začasne nezdržljivosti sodniške in tožilske funkcije z opravljanjem odvetniške dejavnosti, kot je bilo to pojmovno rečeno, vendar je bilo določilo 28. člena razveljavljeno z Odločbo Ustavnega sodišča RS (št. U-I-201/93-19). Razveljavljeno določilo je določalo, da kdor je bil pred vpisom v imenik odvetnikov sodnik sodišča prve stopnje ali je izvrševal funkcijo državnega tožilca pred sodiščem prve stopnje, ne more imeti sedeža odvetniške pisarne na območju kraja, v katerem je opravljal to funkcijo, dokler ne pretečeta dve leti od dneva, ko mu je taka funkcija prenehala.

Ustavno sodišče RS je takšno omejevanje preizkusilo z načelom sorazmernosti (2. člen v povezavi s tretjim odstavkom 15. člena Ustave RS) in sicer ali je *»ukrep iz obravnavanega 28. člena Zakona o odvetništvu sploh primeren (ustrezen) za doseg zastavljenega cilja«*, to je ogroženosti nepristranskega sojenja in varovanje le-tega. V 7. točki obrazložitve je nadalje zapisalo, da bi *»nedvomno bila domnevna tovrstna ogroženost nepristranskosti prvostopnih sodišč odpravljena, ko nihče od sodnikov ali državnih tožilcev ne bi postal niti samostojni odvetnik niti odvetniški kandidat.*

V tem primeru do situacije, ko lahko odvetnik zastopa stranko pred sodiščem, kjer je prej opravljal sodniško oz. tožilsko funkcijo, niti ne bi moglo priti. Kot bistveno za varovanje zgoraj navedenega interesa se pokaže to, da ima nekdo možnost zastopati stranko pred določenim sodiščem, manj pa, ali to opravlja kot samostojen odvetnik (z lastno pisarno v tem ali drugem kraju) ali kot odvetniški kandidat.« Ob dejstvu, da je posedovanje lastne odvetniške pisarne potrebno le samostojnemu odvetniku in ob upoštevanju ugotovitve, da je za doseg zastavljenega cilja pomembnejša možnost zastopanja sama po sebi, pa je Ustavno sodišče dodalo, da je *»povsem nepomembno, kje ima pisarno tisti, ki stranko zastopa. To je za doseganje obravnavanega zakonskega cilja neprimeren (neustrezen) ukrep.«*; prepoved imeti sedež odvetniške pisarne na območju sodišča, kjer je sodil na prvi stopnji, sama po sebi še ne preprečuje zastopanja pred tem sodiščem. Pri presoji sorazmernosti je Ustavno sodišče upoštevalo *»relativno majhno oddaljenost posameznih krajev v Sloveniji, ki dopušča, da se mnogo ljudi redno vozi na delo iz različnih krajev in da zato obveznost pisarne v drugem kraju sama po sebi,*

..., odvetnikov objektivno ne more odvrniti od zastopanja tudi pred sodiščem, kjer so opravljali sodniško ali tožilsko funkcijo.«

Ustavno sodišče je v zaključku obrazložitve zapisalo, da je »določba 28. člena, ki jo je zakonodajalec določil kot sredstvo za dosego svojega cilja, s tem ciljem ni v razumni zvezi, saj s takšnim sredstvom navedenega cilja ni mogoče doseči. Ta lastnost izpodbijanega ukrepa je zadosten razlog za odločitev o neskladnosti 28. člena obravnavanega zakona z 49. členom Ustave.«, ter da »nadaljnji ustavnopravni preizkus takšnega neprimernega ukrepa še z vidika kriterijev potrebnosti oziroma nujnosti ter ravnovesja med postavljenim ciljem in težo ukrepa zato ni potreben.«

Pomembno pa je, da se Ustavno sodišče RS (ker se test sorazmernosti ni izšel že zaradi neprimernosti ukrepa) ni ukvarjalo z ostalima dvema elementoma testa sorazmernosti, to je nujnosti in sorazmernosti v ožjem pomenu.

Ustavno sodišče RS pa v odločbi št. U-I-201/93 ni razlikovalo med položajem, ko gre za sodnika, in položajem, ko gre za tožilca. Res je sicer, da je šlo pri izpodbijani ureditvi 28. člena Zakona o odvetništvu za prvostopenjske sodnike in tožilce, ki nastopajo pred sodišči prve stopnje, vendar to po mnenju predlagatelja ne pomeni, da omejitev ne bi smela obstajati tudi za druge sodnike in tožilce. Pri tem je treba upoštevati, da tožilci nimajo enakega ustavnopravnega položaja kot sodniki. To je razvidno tudi iz stališča Ustavnega sodišča RS, vsebovanega v odločbi št. U-I-307/94 z dne 14. 05. 1998 (Uradni list RS, št. 42/98). Po njem sodi tožilstvo sicer med organe s tako specifičnimi funkcijami, da jih ni mogoče uvrstiti v nobeno od treh vej oblasti. Gre za del pravosodja v širšem smislu, znotraj katerega pa sodno oblast izvršujejo samo sodniki.

Namen instituta začasnega odloga dostopa do opravljanja odvetniške dejavnosti je tako zavarovati ali zagotoviti varstvo pravic drugih (tretji odstavek 15. člena v zvezi s 23. členom Ustave RS). Predlagatelj meni, da sta dva razloga za nujnost predlaganega ukrepa (zakonske omejitve). Najprej - dejstvo je, da brez določene omejitve dostopa do opravljanja odvetniškega poklica za nekdanje sodnike in tožilce nevarnosti za učinkovito uresničevanje posameznikove pravice do poštenega sojenja (23. člen Ustave RS) ni mogoče odpraviti. Pri tem seveda ne gre le za to, da sojenje dejansko je pošteno, temveč za to, da mora imeti vsakdo, ki se znajde v sodnem postopku tudi občutek, da sojenje res je pošteno. Naloga zakonodajalca je, da se z zakonsko ureditvijo ne le zagotovi pošteno sojenje, temveč da se z njo tudi izključi vse elemente, ki bi zbuiali dvom o poštenosti (nepriustranskosti) sojenja. Takšno stališče je Ustavno sodišče RS (zadnjič) poudarilo tudi v odločbi št. Up-679/06 in U-I-20/07 z dne 25. 05. 2006 (Uradni list RS, št. 101/07).

V 42. točki obrazložitve te odločbe, v kateri se je sklicevalo na stališče Evropskega sodišča za človekove pravice, je poudarilo: »Po stališču ESČP

sta za obstoj nepristranskosti sojenja odločilna tako subjektivni kriterij, pri katerem gre za ugotavljanje osebnega prepričanja sodnika, ki odloča v konkretnem primeru, kot tudi objektivni kriterij, kjer gre za presojo, ali je sodnik v postopku zagotavljal uresničevanje procesnih jamstev tako, da je izključen vsak upravičen dvom v njegovo nepristranskost. Pri uresničevanju pravice do nepristranskega sojenja ni pomembno zgolj to, da je nepristranskost sojenja dejansko zagotovljena, temveč se mora ta odražati tudi navzven. Gre za t. i. videz nepristranskosti sojenja. Pomembno je torej, da sodišče pri postopanju v konkretni zadevi ustvarja oziroma ohrani videz nepristranskosti. V nasprotnem primeru je lahko ogroženo tako zaupanje javnosti v nepristranskost sodišč nasploh kot tudi zaupanje strank v nepristranskost sojenja v konkretni zadevi.

Navedena stališča je ESČP ponovilo tudi v sodbi Švarc in Kavnik proti Sloveniji z dne 08. 02. 2007.« in v primerih, ko kot odvetnik pred sodiščem nastopa nekdanji sodnik (ali tožilec) tega ali drugega sodišča, se s stališča sodnika (-ov), ki sodijo lahko zastavi vprašanje videza nepristranskosti, če je odvetnik nekdanji stanovski kolega. Drugi razlog je, da omejitev, kot je bila predpisana z odločbo št. U-I-201/93 razveljavljenim 28. členom Zakona o odvetništvu, ni bila (čeprav je bila uzakonjena v milejši obliki) primerna za doseg legitirnega cilja, torej za odpravo dvoma v pošteno sojenje. Nujen je torej prav takšen (izbrani) ukrep (omejitev), ker z drugim legitirnega cilja ni mogoče doseči.

Glede vprašanja sorazmernosti v ožjem pomenu, torej glede vprašanja, ali je teža posledic ocenjevanega posega v prizadeto človekovo pravico proporcionalna vrednosti zasledovanega cilja oziroma koristim, ki bodo zaradi posega nastale, pa predlagatelj meni, da sta z vidika predlagane zakonske omejitve pomembna dva elementa. Najprej ta, da predlagatelj s tem predlogom začasno omejuje dostop do opravljanja odvetniškega poklica na celotnem območju države pred vsemi sodišči, ki velja za vse sodnike in tožilce, in da gre za omejitev, ki traja pet let. To, da gre za omejitev na celotnem območju države izhaja prav iz razlogov, ki izhajajo iz odločbe Ustavnega sodišča (št. U-I-201/93): Ustavno sodišče RS je v navedeni odločbi samo poudarilo, da bi lahko bilo za doseg sicer legitirnega cilja primerno (ustrezno) sredstvo (omejitev) takšno, ki bi prepovedovalo zastopanje odvetniku (nekdanjemu sodniku ali tožilcu) pred sodiščem. Zato predlagana zakonska rešitev izhaja iz prepovedi zastopanja, ki se doseže tako, da se tistemu, ki je opravljal funkcijo sodnika ali tožilca za določen čas izključi možnost opravljanja odvetniške službe. Predlagatelj meni, da pri tem ni mogoče omejiti le na sodnike prve stopnje in na tožilce, ki so nastopali pred sodišči prve stopnje, temveč mora prepoved veljati za vse sodnike in za vse tožilce. Sodniki, ki sodijo na drugi stopnji, in vrhovni sodniki s svojimi odločitvami oblikujejo sodno prakso, ki ima po 22. členu Ustave večjo moč kot stališča, vsebovana v prvostopenjskih sodbah, vsekakor pa večji vpliv na sojenje v posameznih zadevah, v katerih bi lahko sodnik, ki je pri oblikovanju sodne prakse sodeloval, nastopal kot odvetnik. Podobno velja tudi za tožilce.

Ob zasledovanju legitimnega cilja zagotovitve poštenega sojenja, ki izhaja iz 23. člena Ustave RS in pri katerem ne gre le za njegovo dejansko zagotovitev (kar vsekakor je cilj), temveč gre tudi za to, da se ustvari tudi videz poštenega sojenja, kar izrecno zahteva Evropsko sodišče za človekove pravice, je učinek predlagane omejitve tudi tako imenovana konkurenčna prepoved, ki jo na pogodbeni ravni pozna Zakon o delavnih razmerjih, zakonsko pa je urejena za primere nekaterih poklicev (na primer 12. člen Zakona o detektivski dejavnosti določa, da je pogoj za opravljanje detektivske dejavnosti med drugim tudi, da oseba v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge ni opravljala nalog pooblaščenih uradnih oseb Ministrstva za notranje zadeve ali obveščevalno - varnostnih služb). Pri tem se predlagatelj opira na dejstvo, da tako sodnik kot tudi državni tožilec v zvezi z izvrševanjem funkcije pridobiva podatke, ki lahko v času opravljanja odvetniške dejavnosti koristijo na primer pri pripravi obrambe zastopane. Ob tem ne gre zanemariti tudi njegovih poslovnih zvez z organi, kjer je opravljal svojo funkcijo in s tem na konkurenčno prednost napram drugim odvetnikom. Prav ta konkurenčna prednost pa lahko na drugi strani vnaša dvom v pošteno sojenje, katerega cilj pa predlagatelj s tem predlogom zasleduje.

K 22. členu

Z namenom zasledovanega cilja iz 20. člena tega predloga, to je zagotovitve poštenega sojenja, ki izhaja iz 23. člena Ustave, mora omejitev dostopa do opravljanja odvetniške dejavnosti veljati tudi za funkcionarja, ki je izvrševal funkcijo sodnika ali državnega tožilca in bi odvetniško dejavnost opravljal v nazivu odvetniškega kandidata, saj lahko le ti v skladu z zakonom odvetnika nadomeščajo pri vseh opravilih iz 2. člena Zakona o odvetništvu, ne morejo pa ga nadomeščati le pri zastopanju pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije in Ustavnim sodišče Republike Slovenije.

ZAKON O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE

K 23. členu

Veljavna ureditev na področju dolžnosti sporočanja podatkov ter javnosti podatkov o premoženjskem stanju funkcionarjev za opravljanje nalog po Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije pristojnost podeljuje Komisiji za preprečevanje korupcije. Zavezanci po predmetnem zakonu morajo Komisiji za preprečevanje korupciji posredovati podrobne podatke o svojem premoženjskem stanju skladno s 46. členom omenjenega zakona. Med zavezanci so tudi sodniki in državni tožilci. Ti podatki so zbrani pri Komisiji za preprečevanje korupcije. Z njimi javnost ni seznanjena. Ker gre pri sodnikih in državnih tožilcih za funkcionarje, ki sodijo in so umeščeni v področje pravosodja oziroma sodno vejo oblasti, in v okviru opravljanja funkcije v okviru svojih pristojnosti pomembno vplivajo na življenje posameznikov, je po našem mnenju utemeljen predlog, da so ti podatki v

javnem interesu. Gre tudi za vprašanje vzpostavitve zaupanja in odgovornosti. Gre tudi za zagotavljanje transparentnosti delovanja javnih funkcionarjev in preventivno delovanje na področju koruptivnih ravnanj in klientelizma. Zato predlagamo rešitev, da se ti podatki s strani Komisije za preprečevanje korupcije posredujejo Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije in Vrhovnemu državnemu tožilstvu. Te podatke se potem objavi na njihovih spletnih straneh.

PREHODNE DOLOČBE

K 24. členu

S tem členom se določa prehodno obdobje, v katerem mora pravosodni minister uskladiti določbe Sodnega reda s tem zakonom.

K 25. členu

S tem členom se določa prehodno obdobje za izvedbo razpisa za imenovanje članov Komisije za etiko in integriteto izmed zainteresirane javnosti po 6. členu tega zakona.

K 26. členu

Določa se prehodno obdobje, v katerem mora Sodni svet uskladiti svoj poslovnik.

K 27. členu

Določa se prehodno obdobje, v katerem mora Sodni svet uskladiti Kodeks sodniške etike.

K 28. členu

Določa se, da se postopki o izbiri kandidatov za sodniško mesto in odločanju o napredovanju, ki so bili začeti pred uveljavitvijo tega zakona končajo po dosedaj veljavnih predpisih.

K 29. členu

V tem členu se določa, da se disciplinski postopki, ki so bili uvedeni pred uveljavitvijo tega zakona končajo po dosedanjih predpisih.

K 30. členu

V tem členu se določa obdobje, v katerem se morata uskladiti Državno-tožilski red in Poslovnik Državno-tožilskega sveta.

K 31. členu

V tem členu se določa, da se za osebe, ki so do uveljavitve tega zakona že vložile predlog za vpis v imenik odvetnikov ali v imenik odvetniških kandidatov pri Odvetniški zbornici Slovenije, izpolnjevanje pogojev za opravljanje odvetniške dejavnosti presoja po dosedanjih predpisih.

KONČNA DOLOČBA**K 32. členu:**

Določen je običajni rok začetka veljavnosti zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO**1. ZAKON O SODIŠČIH****17.b člen**

Sodišča zagotavljajo javnost obravnavanja sodnih zadev po določbah tega zakona in drugih predpisov, ki urejajo postopke pred sodišči.

28. člen

Sodni svet ima naslednje pristojnosti:

- predlaga državnemu zboru kandidate za izvolitev v sodniško funkcijo;
- predlaga državnemu zboru razrešitev sodnika;
- imenuje in razrešuje predsednike sodišč, razen predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije;
- odloča o napredovanju v višji sodniški naziv in o hitrejšem napredovanju v plačnih razredih, v položaj svetnika ali na višje sodniško mesto ter o izjemnem napredovanju v višji sodniški naziv;
- odloča o pritožbi zoper odločbo o premestitvi oziroma imenovanju na sodniško mesto, v sodniški naziv oziroma na položaj svetnika in zoper odločbo o uvrstitvi v plačni razred;
- odloča o nezdržljivosti sodniške funkcije;

- daje mnenje k predlogu proračuna za sodišča in mnenje državnemu zboru o zakonih, ki urejajo položaj, pravice in dolžnosti sodnikov ter osebja sodišč;
- sprejme kodeks sodniške etike;
- sprejme merila za izbiro kandidatov za sodniško mesto po predhodnem mnenju ministra, pristojnega za pravosodje, in merila za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe;
- daje soglasje k politiki zaznavanja in obvladovanja korupcijskih tveganj in izpostavljenosti sodišč ter spremlja njeno uresničevanje;
- imenuje člane Komisije za etiko in integriteto;
- obravnava in odloča o utemeljenosti pritožbe sodnika, ki meni, da je bila kršena njegova zakonska pravica, kršen njegov neodvisni položaj ali neodvisnost sodstva;
- opravlja druge zadeve, če zakon tako določa.

Sodni svet odloča o predlogih za izvolitev sodnikov, o imenovanjih in napredovanjih sodnikov, o uvrstitvah v plačni razred, o pritožbah zoper odločbo o premestitvi oziroma imenovanju na sodniško mesto, v sodniški naziv oziroma na položaj svetnika, o pritožbah zoper odločbo o uvrstitvi v plačni razred, o predlogih za razrešitev sodnikov, o merilih za izbiro kandidatov za sodniško mesto in o merilih za kakovost dela sodnikov z dvotretjinsko večino vseh članov.

Sodni svet objavlja sprejete akte na svoji spletni strani.

Podatki, ki se nanašajo na posameznika, se hranijo petnajst let po dnevu prenehanja funkcije.

28.a člen

Sodni svet odloča na sejah.

Odločitve sodnega sveta o izvolitvi, imenovanju, napredovanju v plačnem razredu, v nazivu, na položaj ali na višje sodniško mesto, dodelitvi ali premestitvi sodnika, oziroma o imenovanju ali razrešitvi predsednika sodišča in o pritožbah sodnikov morajo biti obrazložene in po izkazani vročitvi objavljene na spletni strani sodnega sveta v anonimizirani obliki.

Minister, pristojen za pravosodje, in predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije se lahko na povabilo sodnega sveta udeležita seje sodnega sveta in imata pravico do razprave brez pravice do glasovanja, zlasti kadar sodni svet obravnava zadeve sodne ali pravosodne uprave, sprejema mnenje k predlogom zakonov, ki urejajo položaj, pravice in dolžnosti sodnikov, kadar sprejema načelna stališča o razmerah v sodstvu ali kadar obravnava predlog proračuna za sodstvo.

S poslovníkom, ki ga sodni svet sprejme z dvotretjinsko večino vseh članov, se uredi postopek poteka sej in način odločanja v zadevah, ki niso zajete v drugem odstavku 28. člena tega zakona, ter druga vprašanja v zvezi z delom sodnega sveta.

28.č člen

Kodeks sodniške etike določa pravila za službeno in zasebno ravnanje in vedenje sodnikov zaradi varovanja neodvisnosti, nepristranskosti in poštenosti sodnikov ter ugleda sodniške službe.

Sodniki so dolžni spoštovati kodeks sodniške etike pri opravljanju sodniške službe in zunaj nje.

Kodeks sodniške etike se objavi na spletnih straneh sodnega sveta in na spletnih straneh sodišč.

28.d člen

Pri sodnem svetu se imenuje Komisija za etiko in integriteto, ki ima te naloge:

- sprejema načelna mnenja glede ravnanj, ki pomenijo kršitev kodeksa sodniške etike;
- izdaja priporočila za spoštovanje pravil sodniške etike in integritete v skladu s kodeksom sodniške etike;
- sprejema smernice s področja sodniške etike in integritete v skladu s kodeksom sodniške etike;
- v sodelovanju s Centrom za izobraževanje v pravosodju skrbi za izobraževanje in usposabljanje sodnikov na področju sodniške etike in integritete.

Člani Komisije za etiko in integriteto so le sodniki. Podrobnejša sestava, imenovanje in način dela Komisije za etiko in integriteto so določeni s poslovníkom sodnega sveta.

Načelna mnenja glede vrste kršitev kodeksa sodniške etike se objavijo na spletnih straneh sodnega sveta.

80. člen

S sodnim redom se določajo: notranja organizacija sodišč, način poslovanja sodišč v posameznih vrstah zadev, podrobnejša pravila o dodeljevanju zadev posameznim sodnikom, način poslovanja v primerih, ko stranka, priča ali oškodovanec uporablja pred sodiščem svoj jezik in pisavo, organizacija in opravljanje nujnih procesnih dejanj, poslovanje v zadevah sodne uprave in pisarniško tehnično poslovanje sodišč ter pravila o urejanju drugih vprašanj, če zakon tako določa.

2. ZAKON O SODNIŠKI SLUŽBI

2.a člen

Sodnik mora biti osebnostno primeren za opravljanje sodniške funkcije.

Ni osebnostno primeren za opravljanje sodniške funkcije tisti, ki sodniške funkcije ne opravlja strokovno, pošteno in vestno ali ne varuje sodniškega ugleda, nepristranskosti in neodvisnosti sojenja oziroma za katerega je na podlagi dosedanjega dela, ravnanja in obnašanja utemeljeno sklepati, da ne bo tako ravnal.

18. člen

Nepopolne prijave, ki jih ni zavrglo Vrhovno sodišče Republike Slovenije in prijave kandidatov, ki ne izpolnjujejo splošnih in posebnih pogojev za razpisano sodniško mesto, zavrže oziroma zavrne sodni svet s sklepom.

Sodni svet lahko v postopku izbire kandidatov zahteva od predsednika sodišča, v roku, ki ga določi sodni svet, da dopolni obrazložitev mnenja o ustreznosti kandidatov ali da mnenje o ustreznosti kandidatov ponovno oblikuje, in pri tem pridobi ter upošteva še dodatne podatke in dokazila.

Sodni svet v izbirnem postopku ugotavlja, ali imajo kandidati strokovno znanje, osebnostne lastnosti, veščine in sposobnosti, potrebne za opravljanje sodniške službe.

Izbirni postopek ima lahko več faz, tako da se kandidati postopno izločajo.

Sodni svet pri izbiri upošteva pisno dokumentacijo, lahko pa opravi tudi preizkuse strokovnega znanja, osebnostnih lastnosti, sposobnosti in veščin, ki so potrebni za opravljanje sodniške službe, psihološke preizkuse ter razgovore s kandidati, ki najbolj izpolnjujejo pogoje in kriterije za zasedbo sodniškega mesta. Na razgovorih je lahko navzoč predsednik sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto. O razgovorih mora biti sestavljen zapisnik vprašanj kandidatom in odgovori kandidata na zastavljena vprašanja. Priloga zapisnika je tudi prepis zvočnega snemanja razgovora.

Sodni svet opravi izbiro v 30 dneh po pridobitvi popolne dokumentacije in izvedbi postopka po prejšnjem odstavku tega člena. O posvetovanju in glasovanju v vsaki fazi izbirnega postopka se vodi zapisnik.

Sodni svet pri izbiri kandidata ni vezan na mnenje predsednika sodišča o ustreznosti kandidata.

Sodni svet ni dolžan izbrati kandidata, ki sicer izpolnjuje formalne pogoje za razpisano sodniško mesto.

Obvestilo o neizbiri kandidata mora biti obrazloženo tako, da so navedeni razlogi za neizbiro posameznega kandidata.

24. člen

Z nastopom sodniške službe pridobi sodnik pravico do napredovanja v skladu s pogoji, ki jih določa ta zakon.

Napredovanje zajema napredovanje v plačnih razredih znotraj razpona plačnih razredov za posamezni sodniški naziv ter napredovanje v višji sodniški naziv, napredovanje na višje sodniško mesto in napredovanje na položaj svetnika.

O napredovanju v plačnih razredih in na položaj svetnika odloča predsednik sodišča na predlog sodnika, pri čemer se mora ravnati po kriterijih iz prvega odstavka 28. člena tega zakona. O napredovanju v višji sodniški naziv in o hitrejšem napredovanju v plačnih razredih, v položaj svetnika ali na višje sodniško mesto ter o izjemnem napredovanju v višji sodniški naziv odloča sodni svet na predlog sodnika ali predsednika sodišča. O napredovanju se odloča po izvedenem postopku ugotavljanja uspešnosti in strokovnosti sodnika.

Če je bila pred odločanjem o napredovanju sodnika v višji plačni razred zahtevana izdelava ocene sodniške službe, se do zaključka postopka izdelave ocene odločanje o napredovanju odloži.

Napredovanje na višje sodniško mesto se izvede po določbah 2. oddelka II. poglavja tega zakona.

28. člen

Pri izbiri kandidatov za sodniško mesto in odločanju o napredovanju se upoštevajo naslednji kriteriji:

- delovne sposobnosti in strokovno znanje, pri čemer se upoštevajo zlasti sposobnost pisnega in ustnega izražanja, sposobnost analitičnega razmišljanja, sposobnost strukturiranega dela ter obseg strokovnega znanja s področja dela sodnika,
- osebne lastnosti, pri čemer se upoštevajo zlasti odgovornost, zanesljivost in preudarnost,
- socialne veščine, pri čemer se upoštevajo zlasti komunikacijske spretnosti in spretnosti obvladovanja konfliktnih situacij,
- sposobnosti opravljanja nalog vodstvenega mesta, če je sodnik imenovan na tako mesto, pri čemer se upoštevajo zlasti rezultati dela na področju, ki je sodniku zaupano.

Kriteriji in postopek za izbiro kandidatov in kriteriji za napredovanje so podrobneje določeni v merilih za izbiro kandidatov na sodniško mesto oziroma v merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe.

31. člen

Personalni svet izdelava oceno sodniške službe vsaka tri leta, pred tem časom pa na zahtevo sodnega sveta, predsednika sodišča, predsednika sodišča višje stopnje, ministra, pristojnega za pravosodje, ali sodnika samega. Minister, pristojen za pravosodje, lahko zahteva oceno sodniške službe samo v okviru izvajanja svojih pristojnosti.

Za sodnika se v prvih treh letih opravljanja sodniške službe izdelava ocena sodniške službe vsako leto.

Ocena sodniške službe se izdelava na podlagi podatkov iz osebnega spisa sodnika in drugih podatkov o izpolnjevanju kriterijev iz 28. člena tega zakona. V okviru izdelave ocene sodniške službe se za ugotovitev izpolnjevanja kriterijev pregledujejo spisi zadev, dodeljenih sodniku, in zadev, o katerih je že bilo pravomočno odločeno.

Osebni spis sodnika se vodi v uradu predsednika sodišča, pri katerem sodnik opravlja sodniško službo, za predsednika sodišča pa v uradu predsednika sodišča neposredno višje stopnje. Če je sodnik premeščen na drugo sodišče, se osebni spis prenese v urad predsednika tega sodišča.

V osebni spis sodnika se po odredbi predsednika sodišča, predsednika sodišča višje stopnje, personalnega sveta, sodnega sveta ali na zahtevo sodnika vnašajo vsi podatki, pomembni za izdelavo ocene

sodniške službe. Z vsebino vsakega vnosa se takoj seznanijo sodnika, na katerega se spis nanaša.

Podatke iz osebne spisa lahko vpogledajo le osebe in organi iz prejšnjega odstavka, disciplinski tožilec in disciplinsko sodišče prve in druge stopnje zaradi izvajanja pooblastil po tem zakonu in zakonu, ki ureja organizacijo in pristojnost sodišč. Sodnik ima pravico do vpogleda v svoj osebni spis.

37. člen

Sodnik se mora vselej vesti tako, da varuje nepristranskost in neodvisnost sojenja, sodniški ugled in samostojnost sodne oblasti.

Sodnik ne sme ovirati delovanja sodišča zaradi uveljavljanja svojih pravic.

81. člen

Sodniku, ki je z naklepom ali iz malomarnosti kršil sodniške dolžnosti, ki so predpisane z zakonom in sodnim redom, ali neredno opravljal sodniško službo, se lahko izreče disciplinska sankcija.

Dejanja, ki pomenijo kršitev sodniške dolžnosti oziroma neredno opravljanje sodniške službe, so:

1. dejanje, ki ima zakonske znake kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju sodniške funkcije;
2. neizpolnitev ali neupravičena odklonitev izvršitve sodniške dolžnosti;
3. nevestno, nepravočasno, neustrezno ali malomarno opravljanje sodniške službe;
4. nezakonito ali nesmotrno razpolaganje s sredstvi;
5. izdajanje uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali sodnim redom;
6. zloraba položaja ali prekoračitev uradnih pooblastil;
7. zloraba pravice do odsotnosti z dela;
8. nedoseganje pričakovanih rezultatov dela več kot tri mesece zaporedoma iz neopravičenih razlogov;
9. kršitev z zakonom in sodnim redom določenega vrstnega reda oziroma prednostnega obravnavanja zadev;
10. opravljanje funkcij, dela ali dejavnosti, ki so po ustavi in zakonu nezdržljive s sodniško funkcijo;
11. opustitev obvestila predsedniku sodišča o sprejemu dela zaradi ocene nezdržljivosti s sodniško funkcijo;
12. opustitev sporočila o podanih zakonskih razlogih za izločitev sodnika ali nadaljevanje dela v zadevi, v kateri obstaja izločitveni razlog;
13. vnaprejšnje javno izražanje v sodni zadevi, o kateri še ni pravnomočno odločeno oziroma v kateri je vloženo izredno pravno sredstvo;
14. vedenje in ravnanje sodnika, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerim se krši ugled sodniškega poklica;
15. neprimerno, nedostojno ali žaljivo obnašanje ali izražanje do posameznikov, državnih organov ter pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške službe ali zunaj nje;
16. oviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic;
17. sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško službo;

18. nepredložitev ali nepravočasna predložitev podatkov o premoženjskem stanju;
19. kršitev ali opustitev mentorskih zadolžitev;
20. nespoštovanje izdanih odločb o premestiti ali dodelitvi sodnika;
21. onemogočanje ali oviranje izvajanja določb zakona o službenem nadzoru sodnikovega dela in o nadzorstvenih pritožbah;
22. poslovanje s strankami, njihovimi pooblaščenci in drugimi osebami v nasprotju z določbami sodnega reda;
23. neupoštevanje ukrepov za redno in učinkovito izvajanje sodne oblasti;
24. kršitev ali opustitev ukrepov po programu za reševanje zaostanka pri sodišču;
25. neizpolnjevanje dolžnosti strokovnega izobraževanja;
26. kršitev predpisov o varstvu pri delu;
27. kršitev določb sodnega reda o uporabi službenega oblačila.

Težjo disciplinsko kršitev iz petega odstavka 83. člena tega zakona predstavljajo dejanja po 1., 2., 3., 5., 6., 8., 10., 12., 13., 17., 18., 20., 21., 23. in 24. točki prejšnjega odstavka, dejanje po 14. točki prejšnjega odstavka pa le, če ima hujše posledice za sodniško neodvisnost oziroma ugled sodniškega poklica.

Če sodni svet predlaga državnemu zboru razrešitev sodnika po drugem ali tretjem odstavku 78. člena tega zakona, pa ga državni zbor ne razreši, sodni svet poda pobudo za uvedbo disciplinskega postopka.

3. ZAKON O DRŽAVNEM TOŽILSTVU

3. člen

(samostojnost državnih tožilcev)

(1) Državni tožilec je pri opravljanju državnotožilske službe samostojen ter vezan na ustavo in zakon. V skladu z ustavo je vezan tudi na splošna načela mednarodnega prava ter na ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe.

(2) V odločitve državnega tožilca v konkretnih zadevah ni dovoljeno posegati, razen s splošnimi navodili in prevzemom zadeve na način, določen s tem zakonom.

(3) Državni tožilec, ki meni, da je bila kršena njegova samostojnost, lahko Državnotožilskemu svetu predlaga obravnavo kršitve. Če ta ugotovi, da je predlog utemeljen, lahko kršitev glede na njeno naravo odpravi oziroma zahteva ali predlaga njeno odpravo in po potrebi objavi svojo ugotovitev.

102. člen

(pristojnosti Državnotožilskega sveta)

(1) Državnotožilski svet ima te pristojnosti:

- daje mnenje k politiki pregona državnega tožilstva;
- daje pobude za sprejetje ali spremembo splošnih navodil;

- podaja mnenja o predlogih za imenovanje državnih tožilcev;
- izdeluje ocene državnotožilske službe in odloča o napredovanju državnih tožilcev v skladu s tem zakonom;
- podaja predlog za imenovanje generalnega državnega tožilca in mnenje k imenovanju njegovega namestnika ter imenuje vodje okrožnih državnih tožilstev in njihove namestnike;
- odloča o premestitvah in dodelitvah državnih tožilcev v skladu s tem zakonom;
- odloča o nezdružljivosti funkcije državnega tožilca;
- daje mnenje k predlogu skupnega finančnega načrta za državna tožilstva in mnenje Državnemu zboru Republike Slovenije o zakonih, ki urejajo položaj, pravice in dolžnosti državnih tožilcev;
- sprejme merila za kakovost dela državnih tožilcev za oceno državnotožilske službe in merila za uspešnost pregona državnih tožilstev;
- daje mnenje k številu mest državnih tožilcev na državnih tožilstvih;
- daje mnenje k skupnemu letnemu poročilu o delu državnih tožilstev;
- daje mnenje o izvedbi pravosodnega nadzora;
- predlaga ali zahteva odpravo kršitve oziroma odpravi kršitev, s katero je bila prizadeta samostojnost državnega tožilca, in po potrebi objavi svojo ugotovitev;
- imenuje in razrešuje disciplinske organe po tem zakonu;
- sprejme merila in metode za preizkus strokovne usposobljenosti in drugih sposobnosti kandidatov;
- na predlog vodje Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije odloča o predlogu za dodelitev državnega pravobranilca za opravljanje zahtevnejših strokovnih del na Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije;
- sprejme Kodeks državnotožilske etike;
- imenuje Komisijo za etiko in integriteto;
- daje soglasje k politiki zaznavanja in obvladovanja korupcijskih tveganj ter izpostavljenosti državnih tožilstev in spremlja njeno uresničevanje;
- predlaga spremembe ali dopolnitve politike zaznavanja in obvladovanja korupcijskih tveganj ter izpostavljenosti državnih tožilstev.
- odloča o drugih zadevah, če zakon tako določa.

(2) Podatke, ki se nanašajo na posameznika, Državnotožilski svet hrani 15 let po dnevu prenehanja funkcije oziroma razrešitve, nato se arhivirajo v skladu z zakonom, ki ureja arhivska gradiva in arhive.

4. ZAKON O ODVETNIŠTVU

25. člen

Odvetnik je lahko, kdor izpolnjuje naslednje pogoje:

1. da je državljan Republike Slovenije,
2. da je poslovno sposoben,

3. da ima v Republiki Sloveniji pridobljen naslednji strokovni naslov ali je končal enakovredno izobraževanje v tujini, priznано v skladu z zakonom, ki ureja priznavanje in vrednotenje izobraževanja:
 - strokovni naslov univerzitetni diplomirani pravnik,
 - strokovna naslova diplomirani pravnik (UN) in magister prava,
 - strokovni naslov magister prava na podlagi enovitega magistrskega študijskega programa,
4. da je opravil pravniški državni izpit,
5. da ima štiri leta praktičnih izkušenj kot univerzitetni diplomirani pravnik, od tega najmanj eno leto po opravljenem pravniškem državnem izpitu pri odvetniku ali odvetniški družbi, na sodišču, državnem tožilstvu, državnem pravobranilstvu ali notariatu, v rednem delovnem razmerju, sklenjenim s pogodbo o zaposlitvi s polnim delovnim časom,
6. da aktivno obvlada slovenski jezik,
7. da je vreden zaupanja za opravljanje odvetniškega poklica,
8. da ima opremo in prostore, ki so potrebni in primerni za opravljanje odvetniškega poklica.
9. da je opravil preizkus iz poznavanja zakona, ki ureja odvetništvo, odvetniške tarife in Kodeksa odvetniške poklicne etike pri Odvetniški zbornici Slovenije.

Vsebino in postopek preizkusa iz 9. točke prejšnjega odstavka predpiše minister, pristojen za pravosodje. Odvetniška zbornica Slovenije lahko predhodno, v roku 30 dni od prejema obvestila, poda mnenje k vsebini in postopku preizkusa.

Z enoletno prakso pri odvetniku je izenačena praksa pri notarju v enakem trajanju **(črtan)**

Pogoj iz 5. točke prvega odstavka tega člena izpolnjuje tudi, kdor nima opravljene najmanj enoletne prakse v odvetniški pisarni, če je najmanj pet let opravljal funkcijo sodnika, državnega tožilca ali javnega pravobranilca. **(črtan)**

Tuj državljan, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje odvetniškega poklica po pravu države, katere državljan je, se, če velja vzajemnost, vpiše v imenik odvetnikov, ki lahko opravljajo odvetniški poklic pred državnimi organi v Republiki Sloveniji:

1. če opravi preizkusni izpit o poznavanju pravnega reda Republike Slovenije po posebnem zakonu,
2. če aktivno obvlada slovenski jezik.

(črtan)

Odvetniška zbornica vodi poseben imenik odvetnikov tujih državljanov. **(črtan)**

50. člen

Odvetniški kandidat je lahko, kdor izpolnjuje pogoje iz 1. do 4. ter 6. in 7. točke prvega odstavka 25. člena tega zakona in ima pristanek odvetnika oziroma odvetniške družbe, pri kateri bo zaposlen.